

ג'תתקכ"ב בא אל קיסר כ"א

מנהל משרד "אישע פאר ליטוויש-געזעלשעפטליכע מאג-זינגן

Nr. 197

Łódź. Piątek 23 sierpnia 1929 r.

ו'צטער 'אהרנאג

צאדן. פר"טאג. י"ז מנחם אב תרס"ט

197

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 34-71.

יִדְיִישֶׁער האַנדעל=ווואַנדעל אײַן קאדז

בעזוך פון „נייעם פאלקסבלאט" איז „גאלד=גרופעז", „בית=הקברות פון יודישע נדנים" און אנדערע לעבעדיגע און „טויטע" האלעס

בעזוכען פון די שטייער-עקוועטאָרען.

„די טױטע האלעס“

דאס וועגן די שטאטישע האלעס אויף אנער-
שום נאם נומער 6. די ראזיגע האלעס געהערען
צו מאניסטראם, זיי וועגן שעהנער און בעקזעמער
אויסגעקויט איז פרוואסע האלעס, אבער וואס איז
די פעולה, איז דאס און אלץ שלעפערט און וואס
לעבען, און גענוג איז ער שטארקער טעמפא,
טעמפעראמענט און ברען פון נאזאמיטיקא 19 און
גוראדא 18 און די "טויטע האלעס" האט מען
אנגעהויבען איינצופיהרען נישט נאר טעקסטיל און
אלאבמעריע, נאר אויך פיל אנדערע בראנזשעס.
אויף דעם האט ער אלטער מאניסטראם געהאלטן
א שטארק פארטיען נישט ווייטע הענדלער און
נעמאכט בעקזעמער דאס דינגען. ביזער.

ס'האט אבער נישט אנגענומען, דער קונה איז
האער נישט געגאנגען, אויסער נאך אַ קלייניגקייט
אזוי ער האט געברויכט. נאך אַ גרעסערע קויה
זעט דעם קונה אַ ביסלע צייטער צום „גאלדנער-
בזען“. ועגען מאקט אַ העלפס פון אַ שטעטישע בור-
אין לעדיג נישט פעררהייען און מ'קען זיך אפילו
אין אַ מאַרשטאָד אַרע ווהיגן לעבען שלאפען, די קאני-
יורעניג פון די „רעסעלעס“ צו דעם „גאלד-
רובען“ און נישט געלוגען.

„דער אפגעקומענער גביר“

אין אינדרוק מאכטן אויף יעדע פשוטער די
האלעס אויף קאשטשעלינגאס נומער 6. די דאזיגע
האלעס האט געקערען צו וואשעווסקי שטעהען
אין פיל לענגער ווי דאס "בית הקברות". דער נאך-
ער הויט-האנדלער פון די פראווינגס סוחרים איז
געגאנגען אין די דאזיגע האלעס, האבען זיך מאכט
דאס געשאפן נויטע געשעפטען און פירען און
וואו אוועק נישטקשהידיג, מיטן מאמענט אבער
צו ס'האט זיך געפונען די האלעס אויף אן אר-
ארגאס האט זיך פון קאשטשעלינגאס אלץ אפ-
געווארן, צו סוחרים זענען אוועק דארט וואו ס'איז
גענוער צו דער שטאט, וואו די רעווענוגן איז א
געבריינגער און די הויפט זאך צוליב דעם וואס דאס
בית-הקברות האט גלייך אין אן אנהויב אנגעהויבען
צו קאנקורירען מיט די פרייזען, וועהן טאקע די
קאשטשעלינג-האלעס איז ווי אן אפגעקומענער נביר.
זייטע געוועלכער און פירען מיט וועגן סוחרים
זייל פירען אינגאנצען פערמאט און אין די וואס
זענען נאך אפגע, ליגען די סוחרים אין מיטען טאג
צושטענדיגען, וואו די טישען און צעהלען די פליגען
זייטען וואנד. און מען איז אין פעס אויף דעם
שטענען, פון אנדערשטע נאט וואס האט אזוי גער-
רינגט דעם כבוד פון די קאשטשעלינג-האלעס.

'בית-הקברות פון יוד'שע נדנים'

די האלעס נעפינע זיך אויף אַנגאַרזשאַמא 3 און
נענעהערען צום דאָזער אלץ קאַרץ. דעם פאַרען,
וואס ס'נעפינען זיך היינט די האלעס האָט ה' קאַרץ
אַפּגעקויפט פון דעם אַמאליגען נרויסען פיערפאַר
ברוקאנט ענליך. דעם ערשטאָהנטע נאָמען האָבען
די האלעס פּעקוסען אַס צוליב וואָס: די האלעס
קוויסטירען דאָך נישט לאַנג. דאָרט זענען געווען
צו ופערדינגען אַנערד צוויי הונדערט בויזע, לכּהּ
חילה האָט מען געמיינט, אַז אין די האלעס וועט
זיך דאָסעלבע ווען אין דעם „נאָלד-רובען“ אין יעדן
דער חסידישער יוגענמאָנטשיק, וועלכער האָט חסיד
הערנעלאָס און פּעקוסען אַ פּרישען נאָך, האָט איהם
אחינגעוועלט אין אַ נעקוויסטער בויז. דער האַרעל
האָט זיך אַבער דאָרט נאָכן געפּרעסען געשטאַלעט.
אין איינעלדקונט זענען געווען נעוואוינט צו געהן אין
דעם „נאָלד-רובען“ און דאָ אויף אַנגאַרזשאַמא
האָט זיך אָנגעהויבען צו ענטוויקלען דער הונד-
נאָלד. דאָרט האָבען אָנגעהויבען צו קויפּען פער-
טורענע קלענערע פּראָווינדסוואַרס, און סאָהרס פון
די בויזע האָבען געדאַרפֿט אָנהויבען צו קאָנזאָר-
טען מיט דער שטאָט און האָבען זיך פּערקאַנקט
יורשט די נישט-גענויעס סאָהרס-יונגעמאָנטשיקס
אויסן זיך מאַכען דאָ פּונדאַרבען זייערע גרנים און
דעריבער האָבען די האלעס פּעקוסען דעם נאָמען
דאָס ביהמקדוה פון זידישע גרנים. אַבער עס
זענען אויך דאָ געווען גענויעס סאָהרס, וועלכע האָ-
בען זיך איינגעאָרדענט געשעפּטען מיט אַ סך סחור-
וואָס גאָרנישט ערערע זיי אין שטאָט. מאַכט ער האָבן
עלט אויף וועקסלען, פּראָצענטען, דיסקאָנטאָ מיט
אַלע סאָהרישע קונצען און שטיקלעך און דעריבער
וואָס דער שטיקלשאַנער און קרויז דאָ אַ געזאַמט
אין שלאַט. מיט'ן אָנהויב פון פּראָצעסעטען-מבול
האָבען אָנגעהויבען זיך אָפּשטעלען פיל סאָהרס פון
די דאָווע האלעס, פיל זענען אינגאַנצען אַוועקגע-
פאלען און אויפֿט קען מען שוין זעהן אין די דאָ-
ווע האלעס צונעמאַכטע, ער-גרינגענערע בויזע,
וואָס דער פּאַל אין קיינמאָל נישט געווען. די אר-
ערגעבליבענע סאָהרס האָבען זיך אויפֿן פּלאַץ צו-
גיב דעם, וואָס זיי פיהרען אַ פערביטערטע קאַנקער
געזען מיט די סאָהרס פון די פּראָטעסטענעלעכער. די
אַנקערענץ קען געפיהרט ווערען צוליב דעם פער-
טורענען ביהמקדוה, קליינע פּאַסענטען, זייענדי-
געשטעלטע אַמאָל.

אײַנעם קומען און די האַלעס נאָגן אַנדערע סוּד
יִם. די אַלע וואָס האָבן געלױבט פֿאַרמאָסטערן
יערע וועקלען בײַ פֿאַבריקאַנטען און לאַגערוסטען
און דער שטאַט, בערזערען אַפילו נישט זייער פֿנים,
און פֿאַר דעם ביסעל ממחיקים וואָס זײַ האָבן
זיכען און פֿילגן אײַפֿן בירדזשבורג.

ס"י דאז און ס"י דאזט קלאגט מען זיך שטארק
זיך דער גרויסער שטייערלאזט און די אפמע

רעמאָלט איז אַראָפּלעך דאָבראָנעק אַרױס אױפֿן
פּלאַץ און פּערהױט דרױטן, צוזאַגענדיג זײַ אַן
אין פּערלױף פֿון אַ הױרש וועט ער אױסצױטן,
פאַר אַלע וואָס הענדלעך, וואָס שטענען אױפֿן
פּלאַץ פאַרענעגט עמפּױטעט און געקעמט האַלעס,
פֿאַן רעמאָלט אַן האַטסירט זיך דער אמת'ער האַנדל
און דרױט אַלערנױכע.

דער קונה רעקורטירט זיך האָרט פון די
קליינפירערליכע און אַרבייטער־קווען, אַלע טראַג-
שקעציעס ווערען געמאַכט פאַר קאַכע און דעריבער
האַט דער אינטימער קרום זיך נישט געקאַנט מיט
זיין גאַנצע שטאַרקייט אַרפּונדן אויף די "גאַלד-
תרובע". ס'פערשטעקט זיך, און די לייזונג האָט זיך
שטאַרק פּערקלענערט און אין די האַרצע האַלעס
וואו מ'האַט זיך געווענליך קיים געקענט אַדורכ-
שטענען, קען מען היינט נאָך פריי שפּאַצירען. מען
קען ווערן, און ס'ווארע האָבען צייט צו שטענען
אויבער פּאָליטיק פון דעם רוסטיינעווערשען פּאַר-
פליקט, ווייבער האָבען צייט צו וועזן אין דער
בויז און שטעקען אַ חלד־שישטענעל, מירלעך זיך
צען און לעזען די שאַראַרעס פון "גייס פּאַלקס-
דאָמ".

אמאל איז עס געשטאנען, ס'האט פשוט
געשטעקעט קיין צייט מיט קיינעם קיין זאכן
צו רעדען, ס'איז טרוקען געווארען אין האלד פון
רעדען און איבערצייגען ווי קונדן, וועלכע האבען
זיך געזייגט פאר יעדער בויז ווי אין א פילד-
אראט.

ווען מ'שפאצירט צוויי פארזוך די הונדערטער
פארען אין די האלעס און מ'הערט זיך צו צו דעם
האנדעל, וואס געהט צווישען דעם סוחר און דעם
אייגענצוקונה אז פשוט צו בעזאונדערען ווי עס
אייגענערט ווערען די סחורה דעם קונה, ווי
רוים אז דער אונטערשיד פון דעם בעזאמטענעם
רעיון בוי דעם אויסגעהאנדעלטען און בעזאמלטען.
און מ'קען למשל הערען אזא פון האנדעל:

— דאס קאסט פינף זלאטעס, אונטער פיר
זיין עס נישט, האסט דרין, גיב צוויי, נעהם עס פאר
זיין זלאטן.

דאס איז קיין חייץ נישט. ס'טרעפט נאנץ אפט,
ען פאר א זאך וואס מען פערלאנגט ביי דעם
זונה פירן וואלטעם, פערקויפט מען עס צום סוף
יאר 1 וואלטן.

ר' סוחרים האבען זאכער שוין אזא אייגענעאומסט
 זיין, אז זיי ערקענענען דעם קונה דורך און דורך
 און זייסען שוין, ווי אזוי מיט איהם צו הערען און
 אזוי מיט איהם צו האנדלען.

דאס איז אלץ גערערט געווארען ווענען דעם
גאלד-גרובען, וואו די לאגע פון די סוחרים איז
פערטעלט געווארען געווען.

די צמייטע גרויסע האַלעס מיט איך קרוב צוויי
ונדערט פוירען איז דאָס אַזורנערזעפּענע

פיל האנגערטער יודישע פאמיליעס ציהוין זיין
ער חיונה פון דעם האנדעל אין די אויגענופגע
האלעס. די האלעס געפינען זיך אין פערשטענע ער
טער פון אונזער שטאט און זענען לויטן כאראק
טער פון אופן פון האנדעל נאכן פערשידענארט
זענען האלע האט זיך אויך ספעציאליטעט און האב
דעלט אנדערש ווי ס'האנדעלט די אנדערע האלע.
און יודען מוזשען זיך און פינגען זיך אין יעדע
האלע בעזונדער שוין אויף דעם עלפער אופן.
מיר האפען געמאכט אן שפאציר איבער די
לאדזער האלעס און מער און ווילען אונזערע איינ
דריקען איבערגעפערן די לעזער.

דער גאלד-גרויסן

די האלע אויף נאָואַמיסקא 19 זעט אָנע-
רופען דער „נאָוואַמיסקא“. דעם אמה געזאָגט,
דאָס איז שוין לאַנג קומער נישט קיין נאָלד.
אָבער אין פערשעלנדיש צו אלע אנדערע האָלעס
אין לאָד פערנעהמט די האַלע אויף נאָואַמיסקא
דעם אויבענאָן. דאָרט זעט נישט געפירט קיין
אויס-האַנדעל, נאָר דעמיל. אין פערקומען קען מען
דאָרט פון אלעם גוטע, וואָס געפינט זיך נאָר אין
דער סטאָפּאָטאָ, סטריקאָטאָ, נאָלאַטעריע און
שיד-פראַנצוזע. פון דעם שטעטלעך ווידער-צו-גאָן, פון
דעם פיליגסטען מעטאָל. געפינען זיך דאָרט אַ צוויי
האַנדערט האָלעס ענג צוזאַמענפערקט צווישען זיך ווי
זערגען אין אַ פעסעל, און מילדערט, מערעס פיל
מער ווי מילדערט.

נאך קורס-כל אפיסעלע נעשיכטע פון די דא-
יגע האלעם. אָנגעהויבען צו פֿויען די ראיִנגע האָר-
עס האָט נאָך פֿאַר דער מלחמה דער אָנגענועהר-
ער נביר אַדאָלף ראָבראָנצקי. דאָס זענען געווען
לויכע ביידלעך, די יודישע קרעמער האָבען זייער
אָנגעדעל געפֿיהרט אַרום דעם טייכעל "לודקא", וואָס
זענענדיגס ויך היינט די נאָצי־גאַס. אין יאָר 1915
דער די רייטשען האָבען אָפּפֿירט די שטאָט לאָזן,
האָט דער שטאָטקאָממאַנט מיטאַמאַל אַרויסגעד-
רעכט אַ פעפּלעך, און דער נאָצער פּלאַן זאָל אַפֿ-
טריינגט ווערען און די "לודקא" זאָל פֿערשיט ווער-
ען. צווישען די יודישע הענדלער אין געיאָרען אַ
הומה, און מען איז געלאָפֿען צום אַדוואָרע רב
היינטיקטאָן, און ער זאָל אַנטווערונגען. דער
היינטיקטאָן איז גלייך אַזעקע צום שטאָטקאָממאַנט
און ביי איהם געפֿעלט, מען זאָל נאָך לאָזען די יוד-
ישע הענדלער שטעהען אַזוי לאַנג, פֿון ווי זעלען
זענענען אַניאָדערע אָרט צום אַדוואָרע. ס'איז אַ
פֿער אַזעק אַ האַלץ יאָר און דער ענין האָט זיך
גערעט געוועהר פֿון אַרט. דער קאָממאַנט האָט וויר-
דער בעניט זיין פעפּעהל, און אין פֿערלויף פֿון איין
וואָךס זאָל ויך קיין איין ביידעל גישט מעהר נעד-
זענען אויפֿן פּלאַץ, צווישען די יודען איז ווידער געד-
וואָרע אַן וועקס, ס'האָט געראָכט, און אנדער-
ער יודען זאָלען פֿערלירען זייער פֿרנסה, קיין שום
אָנטווערונגען האָבען מעהר גישט געאַלפֿען, און

פאָרן זונטאג, ד. 25 אויגוסט, 2 נאכמ. קומט פאר לטובת דעם פאָרן

העלענאוו: יתומים = הויז זגערזשער 40: העלענאוו

א גרויסער גארטן = פעסט

מיט איבער-
ראשענד רייך
פראגראם

2 ארקעסטערס / אַ סימפאנישער ארקעסטער פון 40 פערזאן / אַ פאנאָראָע לאַמערע פון 4000 ווערטסולע 5 טאָנען / שים=בונדעס האַרזעלע / לודקעס / קאנפּעטי / בלומען=שלאָכט / 10 און. ראָקעטן, בענגאַליש פייער. - בילעטען פון 10 מריה ביי דער העלענאָו-קאָסע.

הוי' נפלה עמרת ראשנו!

אחרי מחלה כבדה וממושכה גזע ונאסף אל עמיו בשנת השבעים לימי חייו האיש החסיד ירא ד'

נ. ע. שרמה עקיבה בזר ראובן ז"ל פרענק

ההלוי תהי היום, יום ו' יז מנחם אב תרפ"ט בשעה 12 בצהרים מבית האבל רחוב שסולנה 2 (גראנסקא 5).

השרויים בצער עמוק: אשתו, בנותיו, חתניו, נכדיו וניניו.

4988

AUTOBUS

do Warszawy 5.80 זל.

זעהט-אפ 7 א זיגער פריה
פון דער לאנדעוויטשקא גאס 6, נענענאיער דער צוקערניע קרעל.
זעהט-אפ 7 א זיגער פון דער גושיבאווסקא גאס 38.

יוד. פראפ. מאגאזין-שניידער-מייסטער-פערראין
זעהט-אפ 1-סער מאי 2.

אכטונג, דאמער-מאגאזין-שניידער!
זעהט-אפ 8 א זיגער פון דער קומט פאר
א וויכטיגע פערזאנלונג פון פאך
וועגן די פערזענלעכע מיט די אונטערזאנדונגען מיט די ארבייטער אין מיט
די קאנפערענציען. צוליב דער וויכטיגקייט טאר קיינער נישט פעהלען
פאך-קאמיסיע פון דאמער-מאגאזין.

מקרב ולב עמוק משתתפים אנו בצערו הרב של חברנו
החביב מר זאב רוסקופף למות עליו
אבינו נ"ע
בעבורו המשותפת בעד התגשמות הרעיון הציוני תמצא
את נחומך, חבר!
המוכירות ופקידי הלשכה הציונית בלודז.

אנו מבינים בזה את רגשי השתתפותנו החמה לחבר
המוכירות של ההסתדרות הציונית בלודז מר זאב רוסקופף
בצערו הנדול לרגלי מות עליו
אבינו נ"ע
בעבורו המשותפת למען תחית דמנו וארצנו ינוחם!
ועד הסתדרות הציונית,
ועד קרן היסוד,
ועדת קרן המימון לישראל,
משרד ארץ ישראל.

אונזער פריינד ח' זאב רוסקופף צוליב'ן
טויט פון זיין
פאמער נ"ע
דריקען מיר אויס אונזער אינגסטען מיטגעפיהל.
לוד און בנימין זילבערבערג.

דעם טיפסטען בייליד דריקען מיר אויס דעם שווער-
געטראפענעם פערזענלעכע-מיטגליד הערשל גוטמאן
און פריי. צוליב'ן פרייהייטגען טויט פון זייער ליבער און
אונפערזעסליכער 12-יעהריגע טאכטער
חי' רבקה נ"ע
המקום ינחם אתכם בתוך שארי אבלי ציון וירושלים.
די פערזענלעכע און סעקרעטאר פון
טישלער מייסטער-פערראין, פאלדניאווא 4

Z intencji zaręczyn brata mego
p. Natana Lachmana
z p. Bronią Kalińską
życzę wiele szczęścia i różowej przy-
szłości
Róża Lachmanówna.

Z intencji zaręczyn kolegi mego
p. Natana Lachmana
z p. Bronią Kalińską
życzę wiele szczęścia i świetnej
przyszłości
Jakób Rogowy.

Z intencji zaręczyn kuzyna naszego
p. Natana Lachmana
z p. Bronią Kalińską
życzymy wiele szczęścia i różowej
przyszłości
**Majer Zylberberg
i Mania Zilberberżanka.**

צו דער פערלאבונג פון אונזער ליבער
שוועסטערן זעהן
ה' נח לאכמאן
מיט פרי. בריינדל קאלינסקא
ווינשען מיר פיל גליק און עוויגעס צופרי-
דענהייט.
פאמיליע לאכמאן.

צו דער פערלאבונג פון אונזער פריינד
ה' נח לאכמאן
מיט פרי. בריינדל קאלינסקא
גראטולירען מיר הערצליך און ווינשען א
גליקליכע צוקונפט.
געברידער מ. און ה. בערקאוויטש,
מ. זילבערבערג.

צו דער פערלאבונג פון מיין ליבער ברודער און
שוועגער
ה' נח לאכמאן
מיט פרי. בריינדל קאלינסקא
ווינשען מיר א הערצליכען סול-סוב און א גליקליכע
צוקונפט
מנחם מאיר לאכמאן און פרוי.

צו דער פערלאבונג פון מיין ליבער
ברודער און שוועגער
נח לאכמאן
מיט פרי. בריינדל קאלינסקא
ווינש איך פיל גליק און עוויגעס צופרידענהייט.
נפתלי וואלף לאכמאן און פרוי.

צו דער חתונה פון אונזערע
נעשעטע פריינד
פרי. עסטערא לידאווער
מיט ה' אברהם לערנער
ווינשן מיר זיי א גליקליך צוזאמענלעבען
מ. ל. רייך און פרוי.

מזל טוב
ווינשען מיר אונזער געהערטען פרעזעס ה'
אבע רובינאוויטש און פרוי
צו דער חתונה פון זייער ליבע טאכטער
פריידע
מיט ה' ווילי יאסלין (יאסקאוויטש)
די פערזענלעכע פון בלעכער
מייסטער פערראין אין לאדז.

א גליקליכע רייזע
ווינש איך מיין ליבערן אגקעל
דוד ציטער
צו זיין צוריקפארהען קיין אמעריקא.
גאלדע קערש.
0888

י. ס. ד. א. פ. פועל-ציון, לאדזשער ארגאניזאציע.
ואל פילהארמאניע, נארוואוויטשקא 20
שבת, דעם 24-טן ד. ח. פינקסלעך 10 א זיגער פרי קומט פאר
אפיינערליכער קבלת-פנים
לכבוד דעם צוריק-
קומען פון חבר **זרבל**
קיין פוילן.
פראגראם:

(1) דערשטונג, (2) באגריסונגען, (3) רעפערעט פון ח' זרבל
א. ד. ט. "פון אמלאנטיה ביז פאסיפיה".
בילעטן פון 50 גר. שוין צו בעקומען אין געזעלשאפט אונט-קורסן
פאר ארבעטער, זגערשער 17, פרייטאג נאכמיטאג און שבת פרי-ביי דער
קאסע פון פילהארמאניע.
לאדזשער קאמיטעט פון "פועל-ציון".

פענסיאנאט "ZACISZE"
איז פאדעמביע
צומפאסע העסט שעהנע גרויסע צימערן / כשרע און
היגענישע קוך / אייגענער טרוקענער סאסנא-
ווער וואלד / שעהנע געבירגיגע געגענד / 5 מינוט
גאנג פון פשיסטאנעק. Schodowa Góra ביי פאלעס-
טינסקע, ווילנא לירובארסקי.
פאר ארבייטער אינטעליגענץ בעדייטענד ביליגער,
סאלידע בעהאנדלונג. בעטנעוואנד איז מיטצוגעהמען.

דאנקוואנג.
איך דריק אויס מיין טיפסטען הערצליכסטען דאנק דעם
ה' כאסמלעוויטש. פאפא וואלנשטיי 3, ה' שימאנאוויטש, ווסקאד-
ניץ 45, משה מיניץ, זגערשער 24, הערשאפט פיינקינד, נארוואמיעס-
קא 34, הערשאפט טשאשניא, באדזשער פאפא 7, פרוי פרידמאן
פון דאנא גאס ווי אויך אלע אנוועזענדע, וואס זיי האבען אונזערמילדליך
געראטעוועט מיר, מיין פרוי און פאמיליע אויף דעם זומעררוואוינג
אדער מובעק, ווי אויך ביי מיר אין דערהיים, ווינש איך אלע אנווע-
זענדע א שנת ברכה והצלחה מיט מיין טיפסטען דאנק.
שמאי אברהם דאנענצווייג
זגערשער 10.

די לייטונג פון דער לעהר-אנשטאלט
"דרכי נועם"
לאדז, קילינסקא 50, טעל. 26-35
מאכט בעקאנט, אז ס'זענען נאך פערבליבען עסליכע פרייע
פלעצער אין די מחלקות ו' ז' און מתיבתא.
שילער ווערען אנגענומען אין דער קאנצעלאריע יעדען
טאג פון 9 ביז 2 מיטאג און פון 4 ביז 7 אונטער.
די למודים הויבען זיך אן כ"ו מנחם אב ה'בע"ז (דעם
וועטשען 1929). די לייטונג.

Dyrekcje Gimnazjów
Towarzystwa Żydowskich Szkół Średnich w Łodzi
מאכען בעקאנט, אז איינשרייבונגען פון שילערס און שילערניס
נעהמען אן די קאנצעלאריעס:
I מענער-גימנאזיע
אויף מאגיסטראצקא 21
II מענער-גימנאזיע
אויף מאגיסטראצקא 22
מעדכעז-גימנאזיע
פיראמאוויטשא 6
אין די ביורא-שעהן.
אין די סארקלעס נעהמט אן רי דירעקציע פון דער
מעדכעז-גימנאזיע (פירמאוויטשא 6) יונגלעך און מעדלעך אין
עלטער פון 5 1/2-יארהר. שולד-געל אין פארברייטונגס-
קלעס און A איז פערקלענערט.
8838

א פארשלאג צו רעדוצירען די סובסידיעס פון די געזעלשאפטליכע אינסטיטוציעס

געגען פארשלאג פון לאוויק יאָעל איז אָפגעוואָרפֿען געוואָרען

פאָלס האָט לאַוויק יאָעל פֿאַרגעלעבט, אַז ער די אינסטיטוציעס, וואָס די סובסידיע שטייגט נישט איבער 5000 זאַל, זאָל זי נישט פֿער-קלענערט ווערען.

דער פֿאַרשלאַג פֿון לאַוויק יאָעל איז אַ-געוואָרפֿען געוואָרען. דער פֿאַרשלאַג-געבער האָט אַריינגעטראָגען אַ וואָסום ספּאַצאַסום און זיך איבערגעלאָזען דאָס רעכט צו פֿערטרייגען זיין פֿאַרשלאַג אויף דער פֿלענאַר-זיצונג פֿון שטאַט-ראַט.

יאָהר, קען מען נישט פֿערקירצן די סובסידיעס פֿון די געזעלשאַפטליכע און פֿינאַנציעלע אינ-סטיטוציעס. די דאָזיגע אינסטיטוציעס זענען מיטטענס אָנגעוויזען אויף די סובסידיעס פֿון מאַ-גיסטראַט און האָבן צוגעפֿאַסט זייערע בודזשע-טען צו די דאָזיגע סובסידיעס. ס'וואָלט דעריבער געווען אַנצוהאלט איצט זיי צו פֿערקלענערען די סובסידיעס. העכסטענס וואָלט מען וועגען דעם געקענט רעדען ביי דעם נייעם בודזשעט. יעדע-נ-אָיף דער נעכטיגער זיצונג פֿון מאַגיסטראַט איז געוואָרען די פֿינאַנציעלע לעגע פֿון דער שטאַט.

(1) אויף דער נעכטיגער זיצונג פֿון מאַגיסטראַט איז געוואָרען די פֿינאַנציעלע לעגע פֿון דער שטאַט.

אַ גרויסע דיסקוסיע האָט אַרויסגעוואָרען די פֿראַגע וועגען פֿערקלענערען די סובסידיעס אויפֿן לויטענדען בודזשעט-יאָהר 1929/30 מיט 25 פֿראָצ. געגען דעם פֿאַרשלאַג איז אַרויסגעטרעטען דער יודישער לאַוויק יאָעל. ער האָט אָנגעוויזען, אַז איצט, ווען ס'איז שוין פֿאַריבער אַ האַלב-יאָהר, קען מען נישט פֿערקירצן די סובסידיעס.

23

פרייטאג

23

אב תרפ"ט

אויגוסט

4 23 זון-אויסגאנג

6 55 זון-אויסגאנג

ליכט-צינדען: 6.271

לאדזער אינדוסטריעלער זוכען מערהר

יאפאנישע סוחרים אויפן היי-לאהריגעז מורח-יריד אין לעמבערג

וועלכער איז זעהר גינסטיג געשטימט צו די פאליטישע ענינים.

מיר דערוויסען זיך, אַז אין צוזאַמענהאַנג מיט דער ידיעה, קלייבן זיך די לאַדזער אינד-סטריעלער צו אַ טיכטיגען אַנטויל אין דעם היי-יאָהרען מורח-יריד אין לעמבערג, כדי צו פֿער-בינדען האַנדעלס-געזעלשאַפטן מיט די פֿאַרשטע-הער פֿון יאַפּאַן.

יאפאנישע פערערציע פון די האַנדעלס-קאמערן וועט רעפּרעזענטירען ד"ר טאַקאַיאַנגי, דער גענעראַל-סעקרעטאַר פֿון דער האַנדעלס-קאמער אין אַסאַקאַ. אַנאָנגעוועזענער קעגנער פֿון די עקאָנאָמישע פֿערעלעטנישען אין יאַפּאַן, דעם יריד וועט אויך בעזוכען באַראָן טאַגאַ, מיטגליד פֿון יאַפּאַנישען סענאַט, פֿאַרווער פֿון דער ראַדיאָ-טעלעגראַף-געזעלשאַפט, דירעקטאָר פֿון יאַפּאַניש-פאלישער געזעלשאַפט אין אַסאַקאַ, אַ מענש,

(2) ווי מיר דערוויסען זיך, האָט דער טעק-סטיל-לאַנדעס פֿעראיין אין לאַדז בעקומען אַ מעל-דונג פֿון דער דירעקציע פֿון מורח-יריד אין יאַפּאַן, אַז נאָך לאַנגע בעמיהונגען איז געווען אַ פֿעדייטענדער אַנטויל פֿון יאַפּאַנישע סוחרים אין דעם נאָהנטען יריד.

אין צוזאַמענהאַנג דערמיט האָט דער פאלי-שער געוואַנדערט אין טאַקאָאָה' אַקעצוקי מיטגע-טיילט דער דירעקציע פֿון מורח-יריד, אַז די

וואיעוואדע

צוריקגעקומען פון ווארשא

(1) פון ווארשא איז נעכטען צוריקגעקומען און איבערגענומען זיין אַמט דער וואיעוואדע יא-שטאַט.

צוואנגס-אויפמאָהנונג פון פער-לעגענעס אומזאץ-שטייער

(2) די פֿינאַנץ-מאַכט איז צוגעטרעטען צום צוואנגס-אויפמאָהנען פֿון די פֿערלעגענע אומזאץ-שטייער.

דער טערמין צו צאָהלען דעם אומזאץ-שטיי-ער פֿאַרן צווייטען קוואַרטאַל פֿונ'ם יאָהר 1929 איז געווען דעם 15. ד. ה.

אַנאָפּצאָהל פֿון וועקסעל-קאנטארען

(2) דער לאַדזער פֿינאַנץ-מאַכט האָט בעקומען אַ צירקולאַר, לויט וועלכען די וועקסעל-קאנטארען (קאָנטאָר ווימאַני) דאַרפֿען צאָהלען פֿאַר מלוכה-אויפֿוּכט 0.1 פֿראָצענט פֿון דער מינימאַל-נאָרמ פֿון גרונד-קאַפיטאַל.

מאגיסטראט ווענדט זיך מיט אמעמאריאל צום קאמוניקאציע-מיניסטעריום וועגען אַנאָנטערונגען ביי דער טראמוואי-געזעלשאפט

פון די אַרבייטער, וועלכע מוזען פֿאַהרען צו דער אַרבייט אין די ווייטע פֿאַרברענגען. עס ליידען די שול-קינדער, ווייל די שולען אין לאַדז וועגען נישט גלייכעמאַס פֿונאַנדערלאָקירט און אַ חוץ דעם אַלעס, ווירקט עס אויף די פֿרייען פֿון די אַר-טיקלען פֿון ערשטען געברויך, וועלכע ווערען צו-געפֿיהרט דורך די טראמוואיען.

דער מאַגיסטראַט בעט דאָס מיניסטעריום, אַלס אויפֿוּכט-מאַכט צו אינטערווענירען אין דעם ענין.

דער מאַגיסטראַט ווילס ווייטער אָן דערויף אַז אויב די טראמוואי-געזעלשאַפט האָט געוואָלט נאָך גרעסערע הכנסות, האָט זי נעקענט אַרויס-ציהען, זי פֿיהרט אַנעקספּאַרט פֿון סחורות פֿון איין פֿאַבריק אין דער צווייטער און אויף דער באַהן, לויט דער קאַנצעסיע קען זי עס טון. ביז איצט פֿיהרט מען אָבער די סחורות אויף פֿערד אין אויטאָס.

דער איינציגער געהעכערטער טאָריף אויף די טראמוואיען בעשווערט דעם הונגער-בדזשעט

דער לאַדזער מאַגיסטראַט האָט איבערגע-שיקט אין דעם קאָמוניקאציע-מיניסטעריום אַנאָ-אויספֿיהרליכען מעמאָריאַל, אין וועלכען עס ווערט גענוי בעהאַנדעלט דער כּסות פֿונ'ם מאַגיסטראַט מיט דער טראמוואי-דירעקציע צוליב'ן העכערען דעם טאָריף אויף די טראמוואיען.

דער מאַגיסטראַט בעווייזט, אַז לויט די בע-ריכטען, האָט די טראמוואי-געזעלשאַפט אין פֿע-גאַנגענעם יאָהר געהאַט העכער 4 מיליאָן הכנסה, און שוין אין דעם לויטענדען האַלבטען יאָהר 1,052,457 זאָלטיס.

אמטליכעס

נעכטען איז צוריקגעקומען פון אורליב און איבערגענומען זיין אַמט דער לייטער פֿונ'ם דער אָנאָר-אַפּטיילונג און וועט פֿירן אַינזשינער ז. שאַטאַק.

פֿון אורליב איז היינט צוריקגעקומען דער פֿאַרמאַנענטער אינספּעקטאָר פֿון דער וואיעוואד-סטווע, ה' וויקטאָר וואַנגער.

פון אורליב איז צוריקגעקומען און איבער-גענומען זיין אַמט דער שפּע. פֿון אויספֿאַרשונג-אַמט, קאָמיסאַר ווירער.

פערזענליכעס

דער לאַדזער פֿירער ה' מאַרצעלי פֿיעטרו-שקא האָט געפֿינדעט אין סולאַן (פֿראַנקרײַך) דעם אוניווערזיטעט מיט אַ דיפּלאָם אינזשינער עלעק-טראַנסעכניק.

בעפאלען הינטען-אָרום

אַ פֿערוואַנדערטער יוד אויף ראקא-משינער שאסעי

(2) נעכטען אין אָווענד האָבן דורכגעפֿער געפֿונען לעבען דער באַהן-ליינע אויף ראקא-שעי בער שאסעי אַ פֿערזעלשטען מאַנספֿערשטין אין אַ קאַלדזשע בלוט.

פֿון האָט אַרויסגעוואָרען פֿאַגאַטאָווע, וועל-כע האָט פֿעסטגעשטעלט ביי דעם פֿער'הלשטען אַ טיפּע וואונד אין קאַ. ווען דער פֿערוואונדע-טער איז צו זיך געקומען, האָט ער ערקלערט, אַז ער הייסט אברהם צוקער פֿון וויסאַקא 3, און אַז אַדורכגעהענדיג דורך ראקא-שעינער שאסעי האָט ער פֿלוצים דערפֿיהלט אַ שטאַרקען קלאָפּ אין קאַפּ און פֿערלירען דאָס בעוואוסטזיין. ווער עס איז אויף איהם הינטען-אָרום אָנגעפֿאלען ווייטט ער נישט.

די פֿאַליציי פֿיהרט אַנאָיספֿאַרשונג.

אפטייען

היינטיגע נאכט-דיושורען

(2) היינט דיושורען פֿאַלגענדע אַפּטייען: מ. עפשטיין, פֿיעטראָווער 225; מ. באַרטשעווסקי פֿיעטראָווער 95; מ. ראָזענבלום, ציגעל-גאַס 12; באַרמיין, ווסקאָדניא 54; י. קאַפּאַווסקי, נאָווא-מיעסקא 15.

ד' שמעון גאלדרינג

רעגומענאַלאַגישער גאַבינעט 9 פֿאַרלירט אַוואָ 9. סעל. 27-64

נעמט אָן פֿון 11½ ביי 2½ נאַכמיטאָג און פֿון 7 - 8½ אין אָווענד.

זי דער'הרג'עט איהר פאטער

שיחט מען זי ברענגען אויף פון ארגענטינע; בלייבט דער "שליח" מיט איהר און איצט מוז מען זיכען אפאָר'ל אַגענטען נאָכ'ן פאָר'ל

און ס'איז ענטשטאנען די ערשטע השפּעה, אַז באַרטשק איז בעגאַנגען זעלבסטמאָרד. די גענוי-ערע אַויספֿאַרשונג האָט אָבער בעוויזען, אַז באַרטשק'ן האָט דערהרג'עט זיין אייגענע אוי-געגעבענע טאַכטער, וואָלדיסלאָווע מיקולסקא, וועלכע האָט געלעבט נישט בשלום מיט'ן פֿאַטער. דער פֿאַטער פֿלעגט זי שטראָפֿען און איהר שטע-רען אין איהר אויסגעלאָסענע לעבען.

מען האָט דאָן געפֿונען דעם דערהרג'עטען אין זיין צימער, און געבען איהם אין געלעגען דער רעוואָלוציע. אין דער צווייטער שטוב האָט מען געפֿונען סמנים פֿון אַ היבשען מאַהלאַייט,

מיט 6 יאָהר צוריק איז אין לאַדז אויף זאַכאַרינא 22 פֿאַרגעקומען אַ געהיימישפּולער מאָרד: מיט אַ רעוואָלוציע-שאַס איז דאָן דער-הרג'עט געוואָרען אַ געוויסער אינגאָצי באַרטשק.

ביז פֿאַליציי האָט זיך אָבער אין דעם אַריענטירט, איז די מיקולסקא נעלם געוואָרען. נאָך דער פֿאַטער-מערדערין זענען צושיקט געוואָרען שטעק-ברייף.

אין אַ צייט אָרום האָט דער אויספֿאַרשונג-אַמט בעקומען אַ ידיעה, אַז די מיקולסקא געמינט זיך אין אַרגענטינע.

עס איז אַהין אַרויסגעשיקט געוואָרען אַ געהיימ-אַגענט, ער זאָל זיך פֿערשטענדיגען מיט דער אַרגענטינער מאַכט, אַז מען זאָל אַרויסנעמען די מערדערין דער פֿאַלישער מאַכט.

דער געהיימ-אַגענט איז אָבער אַריינגעפֿאלען אין דער פֿערזעהרענישער נעץ פֿון דער מיקולסקא און איז פֿערלירען געבען איהר. ערשט אַנדערע צוויי אַרויסגעשיקטע אַגענטען ברענגען די פֿער-ברעכערין קיין לאַדז.

צו אונזערע חברים און פריינט

מיר בעטען אייך צו בעטייליגען זיך אין אונזער יום-טוב לכבוד דעם

פון אונזער ערשטען חנוכה-הבית

ה' (בערעק יאָסע-לעוויטש 16)

ה' י. ראזען

אלם פערטערטער פון יוגענט-פערבאנד,

נ. בוקסבוים

אלם פערטערטער פון אונזערע חברים.

צו דער אַקאדעמיע וועגן געבעטען געוואָרען די אָנפֿיהרענדע איינריכטונגען אין אונזער שטאָט פֿון די יודישע, פאליטישע און רעליגיעזע אָרגאַניזאציעס אַרומגעבן.

א חתן דעם אָנצוגעבן טייל, בעטייליגען וו' אין דער אַקאדעמיע דער ריכטער

משה בראדערוואן

(רעזימאַציעס)

דער כאַר פֿון דער נעזעלש. אָנפֿענט-קורסען אַ קווינטעס פֿון לאַדזער מיטפֿאַנישען אַקאדעמיע.

צו דער אַקאדעמיע (אנדזשעיש 7) פֿעלדן פֿון 5 - 8 אָה, שבת בעם אַרבעטונג די פֿערוואַלטונג פֿון אַרבע-דירעקטאָר, קאַפּאַ, פֿאַרלייט.

Dr. J. BETTE

MED.

ספּעציאַל-אַרצט פֿאַר אינערליכע-און קינדער-קראַנקה.

פיעטריקאווער 6, מעל. 44-95.

פעררייז.

קומענדיגע וואך הויבט אן צו ארבייטן דער שטאט-דאט

(1) די ארבייטן אין לאנדער שטאט-דאט נאך די פערטע הויבער זיך שוין און די קומענדיגע וואך די ערשטע פלעג-אויסגעבונג פון שטאט-דאט פארקומט. דאס איז דער 5. סעפטעמבער, פון דער צייט וועלען ארבייטן די קאמיטעט. דינסטאג קומט פאר א וואונדערבארער וואך פאר די קאמיטעט. ס'וועלען בעמערקט ווערן די פראגע פון פערקויפן דעם פארשטאט און די היינטיגע יאהר, לויטן בעשלוס פון שטאט-דאט, וועט וועט בעראכט ווערן די פראגע וועגן העכערע דעם מארגן פון די "סאטשעקס", די קאמיטעט וועט אויך בעשטימען א סאטשעקס און ארויסצושטעלן 100 ארבייטער-דעלעגאטען אויף דער פאנעל אויס-שטעלונג.

מיטוואך קומט פאר א וואונדערבארער וואך פאר די קאמיטעט, דאס איז דער 6. יאנואר. פאר אלעמיינע ענינים, אויף דער דאנערשטיג וועט בעראכט ווערן פון דער שטאט אויף 28 רעזידענט און בעזעצן זיי מיט ערשט-אפיציעל, וועלכע וועלען זיין די וואך-קענער און דער אפטיילונג פאר נעמל-שטאטליכער שוין.

אנהייב שול-יאהר - דער 3-סער סעפטעמבער

(2) דאס לאנדער שול-קאמיטעט האט צו שיקט און אלע שולעס ציטירטער, און לויטן פערזאנלעכע פונעם פילאגיסטישער, הויבער זיך און די שול-למדים דעם 3. סעפטעמבער.

די פערשפרייט ליכט אבער-גלייכצייטיג פערפעכטעט זי די רופט...

(2) די ימים דערווייטע זיך, דאס איז גראדע לאנדער פירער, וועלכע וואונדערבארע דער עלעקטרישע, בעשלאסען אריינצושטעלן אין נעוואר-הייסט-אפטיילונג א בקשה, אז מען זאל זיך אויף דער עלעקטרישע, זי זאל זיך בעמערקט נישט צו פער'סמ'ן די לופט ארום זיך, לעצטענס האט די עלעקטרישע פערשלאסען אויסצופירען מיט א סאטשעקס דעם קוילע-שטופ. עס פערשפרייט זיך דער פון און שטיקענדיג רויך, און און אלע ארויסטעלן ווערן, אז מען שליסען די פערשטער.

א געהיימנישפולער באנדיטע-אנפאל

(2) אויפ'ן געווענליכער יאן נאחליק פון דער האל-אויס-הענשיקטע וועגן אנגעפאלען פערשלאסען מיט פאגרישע, בעהאפטעטע מיט רע אלווערן, און האבען זיי איהם צוגערויבט 1400 וואלעטעס. דערפון האבען נאך זייער קרפן די פאגרישע סערגערליך צושלאגען.

די פאליציי פיהלט אן אויספארשונג פאגאטאוויע-סטאטיסטיק

(2) די סטאטיסטיק פון דער שטעטישער פאג-גאטאוויע פאר'ן חודש יולי בעווייזט, אז די פאג-גאטאוויע איז ארויסגעווען געווארען צו 492 פאגאטן. דערוועגן וועגן געווען 111 פערשעסטי-גאטאטן, ארויסגעווען איז געווארען די פאגאטאוויע 625 מאָל. 206 פאגאטן וועגן אפגעפיהרט געווא-רען אין שטיט, 76 אין שטאטישען זאמער-פונקט און א היים 71. פון די פאגאטלעך וועגן גאטאטן: פערוואונדעט פון פערשדענע פאגאטלעך איבערגעגאנגען 255 פאלען מעסער-שטעכעריי 24 פאלען, זעלבסטמארדען 27, אפגעבריהט 8, דערשטיקט 3, אנדערעגאטלעך 27.

אומגליקס-פאלען ביי דער ארבייט

(3) אין קעסטענבערגס פאבריק אויף נאָווא-טאגאווא 26 איז פארגעקומען פאלגענדער פאג-פאל, דער 24 יערהיגער יוזף סיעפלווא ספאצ-ראווא 16, באלוט, האט מחמת אונפארזיכטיגקייט צווישנענעט די הענד אויף א טרייב-מאשין, עס האט איהם פערשלאסען די הענד און אפגעריסען א פאג פונדען.

די פאגאטאוויע האט איהם ערשטילט די ער-שטע הילף.

אין אסער'ס פאבריק אויף קידינסקא גאט 222 האט די ארבייטערין יאנינא שקוליצערק (פון וויסקיטא אונטער לאדז), ביי דער מאשין זיך שווער פערוואונדעט די רעכטע הענד.

די פאגאטאוויע פון קרענקען-קאסע האט זי אפגעפיהרט אין שטיט אויף דערוועגן-קאסא.

שייטער-ען

צו מעסיגע פרייען צו בעקומען פארזיכערהא, האמיענא 5.

די קרוין פון דער מעקסיקא-אינדוסטריע איז פוירען

די געשיכטע פון דער "ווידעווער מאנופאקטור" און פון איהרע אמארינע און איצטיגע אייגענטימער

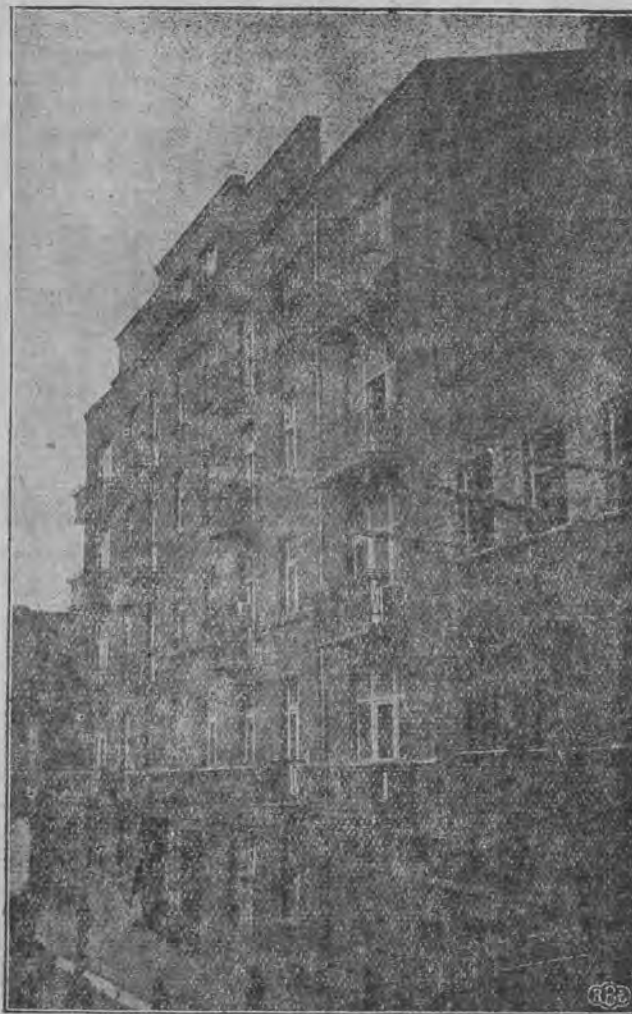
אין דעם ערשטען יאהר, ווען איהר קאדן האט איבערגענומען די אפטיילונג פון דער פערטער-מאנא-פאקטור פון היינצעל און קונצער נעשטער גען אויף איבער 100 פראצענט. דאס איז אבער פאך נישט געווען דער ענדליכער פון דעם טיכטיגען סאחר און דאס ווייטער אלץ סעחר דאס ער די פראדוקציע פערטער-מאנא פון די דער אפטיילונג פארקויפט פאך וויט דער צייט ווען די אפטיילונג האט איבערגענומען לוי קאדנס ווען איהר פאר איהר קאדן איז שוין דעמאלט געשטאנען די פראגע ווען איהרערען צו זיין אפגעגעבען דעם פירער. לוי קאדן האט שוין געמאכט וועגן אפ-אייגענע אומטערנעמונג פערשעסען זיך, און איהר קאדן איז געווען א שוין אפגעגעבען די פירער, היינ-זעל און קונצער, פון דער צווייטער וויט דאס דאך די פערטער-מאנא געהאט זיין אייגענער קאדער און צוגענומען די ראיאנע פערטער-מאנא פון אפער איז געווען נישט אויף דער האנד. איהר קאדן איז דערוועגן געפאלען אויף א המצאה, ער האט אנגעהויבען אומטערנעמונגען מיט היינצעל און קונצער וועגן דעם, און ווי זאלען גרינגען און לאזן א פיליע פון ווער אומטערנעמונגען און די פיליע זאל טאקע ער בעקומען און ער וועט ארבייטען אויף אייגענער רעכנונג.

די מיר האבען שוין געזאגט אז שוין איהר קאדן ווערען ביי דער פירער היינצעל און קונ-צער פונעם נישט צו געווען. זיי האבען גערן גע-האלט נאכקומען דעם פערלאנג פון איהר קאדן, וויסענדיג, אז ער וועט די אומטערנעמונגען ברענגען אויף א גאר הויכער מדרגה. פון דער אנדערער וויס האבען זיי דאך געהאט א פערטער-מאנא אין דער פערזאן פון לוי קאדן, וועמען זיי וועגן געווען איהר געוואלד ראנקפאה פאר מיטגעלעפן און גרינגען דער ווייטער וועגן איבער די מיטגלידער-איינזאמלער.

די מעסיקייט פון "פאראויס" בערגענישט זיך אבער נישט נאך מיט דעם ערשטען אויסגעפערטיגטען מען וואו "פאראויס" בויט אפצו נאך 5 הייזער מיט 200 וואונדער: 1. דאס נאך אויף פערקע-אפגעלע-פערטיגטען, 2. אויף לעשנע-דאס און 2. אויף וויסע-מאקא.

יום-טוב פון קאאפעראטיוו "פאראויס" חנוכה הבית און פיערליכע אקארעמיע

זינען וועגן איבער די מיטגלידער-איינזאמלער. די מעסיקייט פון "פאראויס" בערגענישט זיך אבער נישט נאך מיט דעם ערשטען אויסגעפערטיגטען מען וואו "פאראויס" בויט אפצו נאך 5 הייזער מיט 200 וואונדער: 1. דאס נאך אויף פערקע-אפגעלע-פערטיגטען, 2. אויף לעשנע-דאס און 2. אויף וויסע-מאקא.

דאס ערשטע יודישע קאאפעראטיוו וואו אויכגעבויט פון "פאראויס" אויף בערעק יאסעלעוויטש גאס 16

דער פאראקאפיטאל פון "פאראויס" בערגענישט זיך 200 טויזענד וואלעטעס.

דער יום-טוב פון "פאראויס" איז דערוועגן א צייגניש פאר דער ערשטע-מאנא אינסטיטוציע, און זי האט פולשטענדיג אויסגעהאלטען דעם געזאמט ליכען עקאמען.

לכבוד דעם פיערונג קומט פאר שבת דעם 24.

אויפגעלעגט אן ארעסט אויף אגרויסע פארטיע קונסט-זייד-גארן

(2) מיט א פאך מען צוריק און קיין לאנד נע-קומען א פליהע-מאסע פון דער שלעזשער גרע-נייד-מאך, בראש מיטן קאמיטאט קרעמלינסקא, און צוריק-פערט א רעזידענט און די צאל-לאגערען און לאנד.

בעה דעה רעזידענט האט מען געפונען א גרו-סע צאהל סחורות פון אויסלענדישער אפטיילונג, צווישן אנדערע, אויך 10 קאסען קונסט-זייד-גארן די סחורה געהערט דער פירער, "הדער סאלאמאן און מאיר ראזענבלאט", אגרושע-א.

בעה דער אויספארשונג האט די פירער דאך געבליבן צוגעשטעלט דאקומענטען, און די סחורה שטאמט פון עסטרייך. דער פארהאנדענע האט אבער נישט ענטפערט די דאקומענטען און און ווי א קאמיטעט האט פערשטעמלט, אז די סחורה שטאמט נאך פון דייטשלאנד - האט די פליהע-מאסע מיטע דערווייל ארויסגעלעגט דערויף אפארעסט.

די סחורה איז איבערגעגעבען געווארען אומטער-דער אויפזיכט פון היינע צאל-אמט.

דער הונדס-הומאר

זונאמענגעשטעלט

וואך א. שארפצינגעל

סאטירע

טומלעז קאנפערענצעז

ברויט און רוישט עסא סמבטון
וואכענאנג, ווי שיי און פיי!
און מען זאגט זיך אינצעהוישען
אין דער לעבער מיט צייט...

און ווי ס'קריסטעלע זיך ביי גוים
יודעלע זיך אזוי ביי אונז:
האבען מיר דאך פרעוידענסען,
וואס בעווייזען אויך די קונץ...

וואכן דריי געווען מען ציריך,
נישט גערעכט האט זי צוריק.
און אז דא איז די אגענדע שוין,
ווייסט מען שוין די מרייכט איז וואו...

און אין האט, דער שמאט פון שלום
האט מען נאך דעם משייניק גומ...
מילא, בעסער שוין צו רעדען,
אידער צו פערניסען בדומ...
שקעל פון פלעקעל.

קאנפערענצעז און קאנפערעסען
אומשום - מיי נאכעמ, מיי ווייט
רעדען, רעדען, רעדען ווערן -
ס'איז דער צייכען פון דער צייט...

צונעמאניט מיר זענען אלע
צו דעם גרויסען מערעפסען,
און מיר ווייסען: איין אכילה
שמיטט א צווייטע קאנפערענץ...

צי ס'איז דא דערפון א נוצען,
צי א פערל איז דערפון?
אוי, מיר ווייסען שוין פון לאנג דאך:
אין כל חרש תחת זון...

ענגקאנד פארעם זיך מיט פראנקרייך
ווינענדיג א לייבאר-ליד
און מען עסט זיך אפ די לעבער
פונם דייטשער אינדר-מיט...

ווייבערישע קרבנות

רב: געוואלד, דער חרם דרבני גרשון איז דאך אין סכנה!

ערבער ווי א דונער

צוויי ווייבער, אויף זומער-וואונדער:
זיך צוקרייגט, שילט איינע דער אנדערער:
— איך ווילט דיר נישט מעהר, נאר א בליץ
וואל דיר טרעפן אן וואלד ביינאכט, עס וואל דיר
נישט שארען, נאר דין מאן וואל רעדען מיט
וועמען דו שפאצירסט ארום.

בלאנד און בראנעט

— די בראנעטע פרויען האבען פארט מעהר
מעמערעמענט ווי די בלאנדע.
— מיי פרוי איז שוין איינמאל געווען שווארץ
און בלאנד, און דאך איז שטענדיג דאס זעלבע.

די הארצלעזע

אין פרגען ביי מיי שבת:
וואס האסטו צו דיין שוויגער,
וואס שטענדיג דו רייסט זי
אם פונקט ווי א טינער?
דו האסט דאך איהר האנטען,
און קיינמאל פערנעסען,
און ווען נישט איהר וואנדעל
וואלטסטו דאך פערנעסען.
חנה הארצעל.

ווער ווייסט בעסער

שאל: ווער ווייסט בעסער, א נגב אדער
א ראקאבא?
תאל: פערשטעהט זיך דער נגב, ווייל ער
ווייסט ריכטיג וואס יענעם פעלט...

מיי חידוש נישט

— נו, ווי געהט עס עפעס אין פערטראסטע
לעבען? פערטראסט איהר זיך גוט מיט איינער ווייבער?
— מיר זענען שוין א קילעכדיג איהר פער
הייראט און מיר האבען זיך בלוז איינמאל געד
קריגט.

מוהל די רייך

מאהר (נאכדעם ווי ער האט געפארגט פו
שניאוראן א פופציגער): הערסט, דו האסט מיר געד
סא וואס סוכה, און איך האב נישט קיין ווערמער
דיר צו בעצאלען...
שניאור: איך האב, און דו וועסט מיר טאגן
נישט בעצאלען בלוז מיט ווערמער.

ביי דער איינציגער לבנה

ווי זענען ביידע געוועסען ביים וואסער, די
נאכט איז געווען א שעה, די לבנה האט געשיינט א
און זיך אפגעשפיגעלט אין טייכל, ער האט פסער
געווארפען אויפן צו די פערבייגענדיגע פרויען,
די בעמערקענדיג ווי קאלטקייט צו איהר פרעגט
איהם:

— שומוקע, וואס איז מיט דיר אעלכעס געד
שעה? גרשון געכטען ביינאכט האסטו דאך מיר
געווארפען ליבע ביי דער איינציגער לבנה.
— איינער זענען דאך אפער דא צוויי לבנות!
— האט ער איהר געענטפערט - איינע אויך איז
וואסער, איז דעריבער מיי געכטענע שבעה יאר
נישט ווערט.

פארטיה פון דער וואך

געוואלד, דער ווייטער מורח!
דער נאנצער סומעל איז דאס צוליב די
מינעווער, וואלטען דאס קיין מינעווער נישט געווען,
וואלט דאס קיין שום קאנפליקט נישט געווען.
ווערן דעריבער שולדיג די מינעווער.
וואל די וועלט משפט'ן די מינעווער, מיר ווער
געווער פון די מינעווער, ווייל ווי עקסטרעם.
דאס איז א פשוטער געזעץ, איז אונזער
דיפלאמאטען און איז אונזער וועלט-פאליטיק.
סען איז שולדיג מיט דער עקסטרעם.
דאס וועלכע איז מיט דער פוהל-מערב, ס'וועט
זיך דארטען מיט דער פוהל אויף טישען און אויף
בעק.

די אראבער שלאגען און יודען פראטעסטירען
העם איז געווען און ווער איז שולדיג?
דיפלאמאטען האלטען, און שולדיג איז די פוהל
וואלט נישט געווען קיין פוהל, וואלט דער נאנצער
וועלט נישט געווען.
שטעהט איצט צווישען די אראבער און יודען
א וואנד.
האט די פאליטיק א קלאפאט מיט א וואנד.
אראפען זיך די דיפלאמאטען שלאגען קאפ און האנד
זעה צו ווערען פון דער פוהל-מערב.

נעהם... נא...!

לא'מיר זיך נישט קונען
איבער דעם:
וואלט מען זיבע?
נעהם!
לא'מיר לעבען וואונד, שטייט און שט; וואלט דעם פרעהנט? נא!

זיווג.

דאס לא'מיר נעהן וואו
עס ווארט אויף ביינען
א ליבליכער,
פרעגט נן ערן.
פול מיט די טערסטע
וואכען און וואונדער,
און א זיווג פאר יעדען
פון אונז פון וואונדער.

אויס חלום

ווי דו גלויבסט אין חלומות?
ער: וואלט האב איך געלויבט, אפער איצט
שוין נישט מעהר.

נישט שולדיג

לעהרער: פארוואס קומסטו יעדען פרייטאג
נען אין די שולע מיט אפגעפארבטע ליפער?
שילער: ווייל איך מוז זיך קושען מיט דער
סאטע, אידער איך געה איך די שולע...

שפאס פון פאמיליע-ווינקעל

עס געפעלט איהם

פריי (צו איהר מאן, בעטראכטענדיג א שטער
נע לאנדשאפט): — א, ווי וואונדערבאר! און איך
קוק אויף, ווער איך אויף פערבאכט, און איך פער
ליב אויס מיי לשון!
מאן: — קוק איהר, מיי טייער, קוק ווייטער!

ער איז נישט שולדיג

מוטער: דו ביסט א געפעהרליכער נאשער.
איך האב געלאזט אים שראקן צוויי עפעל, צום
באן געפן איהר נאך איינעם.
מאן: מאמע, עס איז געווען צו פינסטער,
האב איך דעם אברענען עפעל נישט געוועהן...

ער גלויבט נישט

מאן (צו זיין פרוי): אפילו דו בעריהמסט זיך,
און דו קאנטסט גוט שפילען א פאקער, לסוף האסטו
געכטען פערשפילט דיין גאנץ בוסטעל געלד.
פריי: נישט מיי שולד, מיי געגענען האט
געווען מינע קארטען, איך פון געוועסען מיטן
דוקען צום שפייעל.
מאן: דערצעהל דאס דיין באפען, ווי קאן
האט א פרוי זענען מיטן רוקען צו א שפייעל?!

איבעריגע רייך

פאלעבאסטע (צו גיטע דינסט-מירעל): —
אין נאך עפעס וואל איך דיר זאגען, עס קאן נאך
קאמירען, און מיי מאן וואל פרובירען זיך צולאזען
צו דיר, ווייל קיין מאמע מירעל ביסטו נישט, נו,
דארפסטו פאר איהם נישט מורא האבען און...
דינסט-מירעל: איהם דארפט מיר נישט לערנען,
איך האב שוין היינט פרי דערלאנגט א פלאם אין
באק...

מאדערנע לאגיק

ערשטע שווישפילער: — דו ווייסט, מיי געד
ליבטער, דוראף, האט געהט מיט מיר שוין א
פאר יאהר, האלט זיך נאך אלץ אפ פון רעדען
מיט מיר ווענען חתונה האבען.
צווייטע: — אויף וואו, לאז איהם אפ אפ
נאנצען.

ערשטע: — פארוואס?
צווייטע: — ווייל אויפער איז און אויף שוואק
צום ענטשליסען זיך חתונה צו האבען, איז ער
איבערהויפט א נישט עימשלוד-פערזענער מענטש און
ער וועט זיך נישט קאנען ענטשליסען און ניד צו
א גוט...

צום מילך-יוד

— איהר ווייסט? און היינט אינדערפריה האט
איהר מיר נישט געגעבען קיין ריינע מילך.
— האט? ריינע מילך! ענטפערט דער מילך-
יוד. א פוהל געטרייפנע מילך.
נאכדאך.

ער וואקס א גביר

מידעל (צו יונגע קונסט-מאלער): האט איהר
שוין עפעס פערקויפט זינט איהר האט אנהויבען
מאלען?
מאלער: יא, איך האב שוין פערקויפט מיי
ווינערל און מיי בעסטען אנהויבען...

מאדערן

נחום: וואס הייסט מאדערן?
יונה: — דאס וואס היינט איז עס דא און
מארגען וועט עס שוין מעהר נישט זיין.

א געטרייער

ווי שוין איז צייט, און מיר ליבען זיך, און
קיינמאל רעדסטו נישט פון אונזער חתונה?
ער: איך פיל זיך אזוי גליקליך, און איך וויל
נישט דערמאנען דעם טראיעריגען סוף...

גוט געענטפערט

יאנקעל: גיב מיר א פאפיראס.
ליזער: איך האב בלויז איינעם.
יאנקעל: גיב מיר דעם איינעם, דו איבעריגע
וועסטו מיר געבען מארגען.

פון איסלענדישען מארט

א קלוגער שילער

לעהרער: נו, ווער פון אייך ווייסט פאר וואס
זומער זענען די טעג לאנג און ווייטער קורץ?
שילער: איך.
לעהרער: נו, זאג פאר וואס?
שילער: ווייל זומער איז הייס, ציהען זיך די
טעג אויס; ווייטער איז קאלט, ציהען זיך זיין איין.

דער גומער סימן

דאקטאר (צו דער פארמהערציגע שוועסטער):
און ווי האלט עס מיט דעם יונגען פאצייענט דאס?
שוועסטער: איך רענק, און ער בעסערט זיך.
דאקטאר: און וואס דערקענסטו?
שוועסטער: ער האט מיר שוין געמאכט א
ליבעס-דערקלערונג.

ער איז נישט פערליבט אין זיין פרוי

דו פיהרסט נאך א ליבע מיט דיין אנגעזעהר
פריי? איך זעה דיר אימער מיט איהר נאך ביינאכט,
ווען עס איז שטארק פינסטער.
— דו האסט נישט געטראפען, איך שפאציר
מיט איהר אין דער פינסטער, פרי איהר מ'וואס/קייט
וואל זיך אזוי נישט אנהויבען.

זי האלט עס פאר א זכרון

— וועמענס פינטעל האר לינט דאס ביי דיר
אין פינטעלע?
— מיי מאמע...
וואס ער איז חלילה געשטארבען?

וואס רעדסטו? שפיי אויס פינג מאל, ער
לעבט, וואל ער געוונד זיין. דאס איז די לעצטע
פינטעל האר פון זיין קאפ, וואס איך האלט פאר
אנאנדענקונג.

וואס האט ער דערפון?

— איך האב געהערט זאגען, און דיין עלטערע
מיר טרינקט זיך יעדען טאג אין טייך.
וואס האב איך פון איהר טרינקען זיך,
און די בחורים ווילען זי נישט ראטעווען...

פילענס מאנומענטאל ווערק

הערשטע געזעצטע, אמבאסאדארען א. א.
דער אלגעמיינער איינדרוק פון דעם מאנא-
ליק, פילענס, איז אונזערע דערגעזעצט מיט די
אויספיהרונגען פון דעם אויסערן-מיניסטעריום
אין רעגירונגס-פאלאצן וועגן דער ארבייט אין בע-
דיטונג פון דער פאליטישער עמיגרציע פאר דעם
אויספיהרן פון פונם אונגארישע פאליצן - בע-
וויזען וואס עס בעדייט די עמיגרציע פאר
טעריטאריאל-פאלק און ווי... פונטער עס איז דער
יודישער גלות. **טאמאנא 5.**

ראדיא-פראגראם פרייטאג, דעם 23 אויגוסט

12,05 ווארשע: קאנצערט פון גראמאפאן-
פלייטעס. 16,30 ווארשע: קאנצערט פון גראמא-
פאן-פלייטעס. 17,25 קראקע: סאגסטאג פון מו-
זיק, רעפערט פון ד"ר יוזעף רייס. 17,25 וויד-
נא: וואס מענשען וועלען אלץ נישט אויסטראכ-
טען, ערצעהלונג פאר קינדער פון פעטער הענינג.
18,00 ווארשע: נאכמיטאג - קאנצערט. 19,30
קאמאווויק: לידלעך - געזונגען פון אונדז קיטש-
מאן. 20,05 ווארשע: אפטיילונג היינצע און
מעדיצין רעפערט פון ד"ר באקאוויסקי. 20,30
ווארשע: סימפאנישער קאנצערט פון דאלינג-שווי-
צערס. 22,05 ווארשע: קאמאווויק פון פ. ג. ס.
16,30 לייפציג: קאנצערט פון לייפציגער
סימפאנישער ארקעסטער. 19,30 לאנדאן: סימפא-
נישער קאנצערט. 20,30 מיילאנד: סימפאנישער
קאנצערט. 20,45 לאנדאן: סימפאנישער קאנצערט.
מע פון לענגעל. 21,55 פאריז: קאנצערט מיט
אנטייל פון אלט קאליאדא (געזאנג).

שבת, דעם 24 אויגוסט

12,05 ווארשע: מוזיק פון גראמאפאן-פלי-
טעס. 16,15 ווארשע: ארטיסטישער ווינקל.
אויפטריט פון האנקס רונאוויצקא (גאנג). 16,30
ווארשע: מוזיק פון גראמאפאן-פלייטעס. 18,00
ווארשע: קינדער-פראגראם. 19,20 ווילנא: פוה-
ליכען פעליעטאן וועט ליינען קארל ווירווטש-
וויכאוויסקי. 19,20 פאריז: קאנצערט פון מאנ-
דאליניסטען-ארקעסטער. 20,30 ווארשע: קאנ-
צערט פון דאלינג-שוויצערס. 22,05 וואר-
שע: קאמאווויק פון פ. ג. ס. 22,45 ווארשע:
טאנץ-מוזיק פון "אפאז". 14,30 לאנדאן: סימ-
פאנישער קאנצערט. 20,00 האמבורג: די פא-
נעלענדלער, אפערעטקע פון צעלער. 20,00
דאוונטרי: סימפאנישער קאנצערט. 21,00 וויס-
סימפאנישער קאנצערט.

שארעדען און רעטענישען

שארעדען-ווינקל קופא נומער 34

פרעמיעס:
(1) 2 בילעטען אין קינא.
(2) 1 שטיק טאלעט-וויי.
(3) 2 שט. שאקאלאר.
(4) 1 פלאש קעניש וואסער.

Nr. 35.

נעמט אפ פון איהם דעם "למר",
וועט א טעמפל אויף זיין ארט...
מיט "למר" אבער איז ער
א בעקאנטער יוד - א לארד...

שארעדען-ווינקל קופא נומער 35

פרעמיעס:
(1) 2 בילעטען אין יודישע טעאטער.
(2) 2 טאפלען שאקאלאר.
(3) א שאכטעל פאפעטעריע.

Nr. 36.

א זאך איז דא פון אונז אין צייטונג,
וואס הייסט מיט קורצע ווערטער ריי,
בערגאנדען ווי בשותפות צווישן,
און ליינער האט זייער טרין...

שארעדען-ווינקל קופא נומער 36

פרעמיעס:
(1) פלאש קעניש וואסער,
(2) א שאכטעל פויער,
(3) 2 טאפלען שאקאלאר.
בעמערקונג: די קאפאנען מיט די נע-
לענע שאקאלאר, בעס מען אפגעגעבן אין קאנווער-
טען מיט אנגעגעבענע נעמען און ארבעטען אין
ארטיסטישע פון "נייט פאלקספאלק" ביי מיט-
וואך איינשליסליך.
די נעמען פון די וואס בונדל וועלען אין קאנצע-
רטען פרייטאג-נומער פערפעקטליכט ווערען.

Dr. J. Lubicz med. ORTOPEDA, Gdanska 28, tel. 41-46

קראנקהייטען פון די ביינער, געלענקען,
פערקרימפונגען פון די פלייזעס און גלידער.
איינציע פראצעדור פון ווערטיקאלע שטאפ-
פערשטען, ווי: וועלדעס אויף טלעפאטען, קנאס-
ליכע מיט, נאכגעטען א. א. ו. ו. עספאנט פון 5-7 אה.
צוריקגעקערט.

לעזונג פון נומער 31.

קאט - אס - סטראפע.
געוואונען האבען פאר'ן בעסטען ענטפער:
(1) נח, שאפיר, פאמאסקא 1 73 שאכטעל
פאפעטעריע,
(2) עווא דעמפאויטש, ווארשע 24, 2 שט.
טאלעט-וויי,
(3) יצחק פערלמאן, באווארנע 8, 2 שט.
שאקאלאר.

לעזונג פון נומער 32.

נח, נחמ, נחמה, שבת נחמו.
געוואונען האבען פאר'ן בעסטען ענטפער:
(1) אברהם הענדעלעס, קאראלא 2 8 בילעטען
אין יודישע טעאטער,
(2) יוסף באק, פאנסקא 49, 2 טאפלען שא-
קאלאר,
(3) ב. פערסטער, גראנסקא 8, 1 פלאש קעל-
גיש וואסער.

לעזונג פון נומער 33.

א - נ - ג - נ - י.
געוואונען האבען פאר'ן בעסטען ענטפער:
(1) ש. פילדער, וואכאריא 19, 2 בילעטען
אין קינא.
(2) ל. ווישליצקא, וועלעלא 61, 1 שט. סווא-
לעט-וויי,
(3) העלא רויזמאן, בערעק יאסעלעוויטש 10,
א שאכטעל פויער.

די געווינענע זענען אפגענומען היינטאג דעם
27-טען ה. ת. פון 5-7 אונטער.

Nr. 34.

טרעפן די פאלגענדע ווערטער, און אומהער-
דעט די ערשטע אויחזען ליינען פון אויבען אראפ,
און די לעצטע אויחזען - פון אונטען ארויף, וועט
איהר בעקומען:
א ווייטע זוכר הייליג, אלס,
וואס טרעהרען יודישע בעצאחלט...
די בעדייטונג פון די ווערטער איז:
(1) א יאפאנישער אויפן פון וועלכעסטמארג,
(2) פרוי - אנדערש, (3) א בויבלישע נאמען, (4)
א מלבוש פון א לאקא, (5) עס קען אויך הייסען
אויף העברעאיש געלד, (6) דאס אויבערשטע פון
צוויק, (7) א מוילד, (8) א געווענענער רומענישער
פערמער-מיניסטער, (9) ס'איז גוט מיט פיש

היינט און פאלגענדע טעג!

MARJA JACOBINI i MALCOLM TOD

ווענעדישער קארנאדאל

פערשטארקטער סימפאנישער ארקעסטער.
אנהויב 4.30 נאכט. שבת און זונטאג 1 בייטאג.

היינט און פאלגענדע טעג!

NINA VANNA i MARY JOHNSON.

ווענעדישער קארנאדאל

פערשטארקטער סימפאנישער ארקעסטער.
אנהויב 4.30 נאכט. שבת און זונטאג 1 בייטאג.

היינט און פאלגענדע טעג!

Phillis Haver

ווענעדישער קארנאדאל

פערשטארקטער סימפאנישער ארקעסטער.
אנהויב 4.30 נאכט. שבת און זונטאג 2.30 נאכמיטאג.

היינט און פאלגענדע טעג!

NINA VANNA i MARY JOHNSON.

ווענעדישער קארנאדאל

פערשטארקטער סימפאנישער ארקעסטער.
אנהויב 4.30 נאכט. שבת און זונטאג 1 בייטאג.

היינט און פאלגענדע טעג!

Phillis Haver

ווענעדישער קארנאדאל

פערשטארקטער סימפאנישער ארקעסטער.
אנהויב 4.30 נאכט. שבת און זונטאג 2.30 נאכמיטאג.

היינט און פאלגענדע טעג!

NINA VANNA i MARY JOHNSON.

ווענעדישער קארנאדאל

פערשטארקטער סימפאנישער ארקעסטער.
אנהויב 4.30 נאכט. שבת און זונטאג 1 בייטאג.

היינט און פאלגענדע טעג!

ADOLF MENJOU, NOHA BERRY, VIRGINIA VALLI i L. BROOKS

ווענעדישער קארנאדאל

פערשטארקטער סימפאנישער ארקעסטער.
אנהויב 4.30 נאכט. שבת און זונטאג 2.30 נאכמיטאג.

היינט און פאלגענדע טעג!

DOUGLAS MAC LEAN

ווענעדישער קארנאדאל

פערשטארקטער סימפאנישער ארקעסטער.
אנהויב 4.30 נאכט. שבת און זונטאג 2.30 נאכמיטאג.

היינט און פאלגענדע טעג!

DOUGLAS FAIRBANKS

ווענעדישער קארנאדאל

פערשטארקטער סימפאנישער ארקעסטער.
אנהויב 4.30 נאכט. שבת און זונטאג 2.30 נאכמיטאג.

היינט און פאלגענדע טעג!

DOUGLAS FAIRBANKS

ווענעדישער קארנאדאל

פערשטארקטער סימפאנישער ארקעסטער.
אנהויב 4.30 נאכט. שבת און זונטאג 2.30 נאכמיטאג.

קאלאנטע נערוועז

ווייזט טעג אין יאהר, אזוי פיל לידען-שטופעס מוז אדורכ-מאכען דער נערוועזישער מענטש, ווייל שלעכטע ערשעפטע נע-ווען פערביטערען דאס לעבען און פערשאפען גאר גרויסע יסורים. שטעכענדע, ציהענדע שמערצען, שווינדעל, אונטער-צושטאנד, האלב-אדער גאנץ-זייטיגע קאפ-שמערצען, גערויש אין די אויערן, אויגען-בלענדעניש, שלעכטע פערדייאונג, שלאפלאזיקייט, שווייט-אויסברוכען א צוקען אין די געהירען, אונטערהויקייט צו ארייט אין פיל אנדערע ערשיינונגען זענען די פאלגען פון שוואכע ערשעפטע קראנקע נערוועז.

ווי קאנט איהר פטור ווערען פון דעם אומגליק?

ס'איז איצט ארויס א בעשרייבונג פון א פרעפארעט, וואס איז פאר די מענשהייט געווארען ממש א קוואל פון וואונדער. עס האלט אונטער וואונדערבאר די פונקציעס פון קערפער, קרעפ-טיגט דעם רוקען-מאך און די געהירען, שטארקט די מוסקלען און גלידער, גיט קראפט און לעבענסמוט.

אין קאמף פאר געזונדע נערוועז

דער מיטעל שאפט אפס וואונדער, פיהרט צו די אייגענע ליכע געהער-שטאפען ביז די ווייטעסטע ערטער פון דער בלוט-שאפונג, בעליבט, מונטערט אויף, מאכט יונג און פריש. איהר קאנט זיך אליין איבערצייגען אין דעם, אז אלץ איז אמת, ווייזט אין די געהערטע צוויי וואכען שיק איך צו יעדען, וואס שרייבט מיר זיין אדרעס אינגאנצען אומזיסט און פראגא א קליין פראצע-שטאכטעל און א בוך פון א דאקטאר, וואס האט אליין, מיט לענגער ערפארונג, געקעמט מיט נערוועז-לידען. שרייבט מיר דייטליך איינער אדרעס, איך שיק איך זא-פארט דאס צוגעזאגטע אינגאנצען בחנם.

E. PASTERNAK, BERLIN S. O., Michalkirchplatz 13, oddzial 343

8-הל. רעליגיעזע גימנאזיום

פון דער געזעלשאפט

„תורה ודרך ארץ“ לוח 60 צעגעלניאג 60

איינשרייבונגען פון נייע שילער קומען פאר טעגליך פון 1-9 פארמיטאג אין קאנצעלעריע פון גימנאזיום, פראנט, 2. שט. 8756 די דירעקציע.

8-הל. מעדכע-גימנאזיום „WIEDZA“

וויצעדזא ווסבאדניא 62. טעל. 75-38.

אנמעלדיגען פון ניי-איינטרעטענדע שילערעס נעמט אן טעגליך דער סעקרעטאריע פון 1-10 און פון 7-5. די עקזאמען וועלען פארקומען אין סעפטעמבער. 8771 דירעקטאר B. JUDELEWICZ

SZKOŁA PRZEMYSŁOWA

T-wa Szerzenia Oświaty i Wiedzy Technicznej wśród Żydów w Łodzi, ul. Pomorska 46/48

אנמעלדיגען פון ניי-איינטרעטענדע שילערעס נעמט אן טעגליך דער סעקרעטאריע פון 1-10 און פון 7-5. די עקזאמען וועלען פארקומען אין סעפטעמבער. 8771 דירעקטאר B. JUDELEWICZ

לעטשניצע פון דאקטוירים

און דעמיסטישער קאבינעט.

בזשעזשניצ 11, טעלעפאן 37-63. אפן פון 9 פרייטאג ביז 7 אונטער.

ד"ר אימיר נא. השל, אדוואקאט. 4 1/2 - 5 1/2
ד"ר סערשניצער קינדער-קראנק. 4 1/2 - 5 1/2
ד"ר שפיטמאן אינערליכע קראנקהייטען. 2 - 12
ד"ר רובינשטיין הויט און נאז-קראנק. 1 1/2 - 12 1/2
ד"ר שמירנעלד נערווען און געשטויבע קראנק. 2 - 1
ד"ר נאדערבלאט אויגן-קראנק. 1 1/2 - 12 1/2
ד"ר ווייס בורשטיק קראנקהייטען. 3 - 2
ד"ר שמערלאהמסקי פרויען-און נעגער-הילף. 4 1/2 - 5 1/2

פסיכא-פערשניט, שראך-שפערונגען ווי שפאטלעך א.א.וו. פאקאן-שפערונגען, קינסטליכע בערג-וועג-שפערונגען, א.א.וו. שפערונגען, מאטעריעלע, עלעקטריאזיע, אפערעצ, א.א.וו. פערלאנגט ווייטען און שפאט, און לאבארטאריען דערע אונטערזוכען פאר שטערן-אויס, אויך פלעגט און בלאט אימפונגען נעגען שקארלאטין. בי דער לעטשניצע און נעפעקע נאך-הילף א רעטשניצע-אינסטיטוט.

ד"ר דאזשינסקי ספארט-פאקאט. 6-3-1-10
זעהן-ערט, קאמפאן, מאטעריעל. א.א.וו. קינסטליכע ציילן, קאמפאן, מאטעריעל. א.א.וו.

די לעטשניצע איז אויך מער וונטאג

כי ימצא בחרב איש או אשה אשר ילכו

וואס קלערען צו געהן אין אנדערע בירגער ודרשת היטב והנה אמת נכון הדבר, והגד להם זאלטען זיי זאגען אז נור אין בירגער בייט. מאנעלא רעכטמאסולענט.

17 פיעמריקאווער 17
52 זאכאדניא 52
טעלעפאן 48-79

ווערט געוויסע. האט ערעניגט און געשריבען אלע סאנדאוו וואס, ביטעס, קלענערע, זאכען. פיעמריקאווער אויך אלע שטעט אין פוילן, קארנע און ציוויל אפערלאזיעס, אדוואלעניעס, אינטערזאיעס, ספעציעלע פון שותפות-אקטען, איבערזעצונגען אין אלע שפראכען. מיט זאכטונג
י. מאנעלא, פיעמריקאווער 17
דורכאנג זאכאדניא 52.

PORADNIA WENEROLOGICZNA

פון דאקטוירים-ספעציעליסטען וואונדער

דער פער-זענערישע הויט-קראנק. און מענער-שוועכע אנאליזע פון בלאט און אויסשטאט אויף סימפאט און שרייבער. קאנסולעט מיט ספעציעליסטען פון אדווא-לאזיעס און געווען-קראנקהייטען. קווארץ-לאמפ. עלעקטרישער הייל-קאבינעט קאנסעמפטיק. - טעג פון 8 פרייטאג ביז 9 אונטער. - פון 11 ביז 12 ביי טאג און פון 2 ביז 3 נאכט. - געמ-טאג פון דאקטאר נאך קינדער און פרויען. - אונטער פון 9 פרייטאג ביז 2 נאכט. - בעזונדער ווערע-צימער פאר פרויען. - ווייט 3 זא.

Lecznice i władze komunalne

סא סאלעם אדבירקאמאנטאמי מידלא „Kollontay z pralka”. Ci odbiorcy badają zazwyczaj bardzo starannie gatunek kupionego mydła a nawet przeprowadzają kontrolę chemiczną. Jeżeli więc oni są zadowoleni i czynią dalsze zakupy mydła „Kollontay z pralka”, to niech to właśnie dla wszystkich gospodyń domu będzie rękojmią, że mydło „Kollontay” jest rzeczywiście produktem niezrównanej jakości. Można niem, jednym słowem powiedzieć, że wszystko myć i prać, a będzie się z niego zawsze zadowolonym, bo fabryka gwarantuje za bezmienną jego dobroć. Mydło „Kollontay z pralka” można otrzymać w każdym solidnym sklepie. Zważajcie, Szanowne Panie, na napis „Kollontay” oraz znak ochronny „pralka” i wystrzegajcie się naśladowictw.

Mydło

Złoty medal na Wystawie w Katowicach 1927 r.
Zastępca: S. B. Redlicz, Łódź, Południowa 86.

דער קונסט-פאטאגראפישער אנשמאלט

„PARISIEN” 30 פראנצישקאנסקא 30

נעהמט אן אלערליי אויפנאמען מצבות - פון - אויפן - בית-החיים. צוגענגליכע פרייזען. סאלידע איסמיהרונג. די אויסנאמען ווערען געמאכט מיט ספעציעלע קונסט-פאטאגראפיען.

עם איז שוין צייט

דאס אלע זאך טריקא-וועש קילא דען וויסען, אז ווי אויך רוי-שטאט, פון וואס יעדער קען זיך זעלבסט מאכען בעקומט איהר נאך ביי דער קאנצענטרירטער פירמע H. SKOSOWSKI, Łódź NOWOMIEJSKA 29, tel. 40-41. צו די ביליגסטע פרייזען, ווייל איך ארייט דאס אליין אויס.

מיט פולע רעגירונגס-רעכט (קאמ. א.)

8-הל. מעדכע-גימנאזיום מיט 3 פארבערייטונגס-קלאסען A, B, C

Marja Hochstein פון Wólczńska 23, telef. 14-27.

שילערעס ווערען אינגעשריבען אין די שול-שטונדען. ביים קינדער-היים מאנעסטארי גימנאזיום

Kino Spółdzielni Sienkiewicza 40.

אנהויב אין געווען טעג 4 נאכט, שבת, זונטאג, און 2 נאכט, לעצטער סעצנס 10 און 11. סעצנס - פרייזען פערקלענערט קינא אין גארטען נעכטער פראגראם: „די ליבעס-נאכט פון א פער-משפטיק”. אין די הויפט-ראלען: B. Jacobini, Karina Bell i Gösta Ekman

אכטונג, בידיגע וואר!!!

זעקס מיידלעך זוכען אנאכטלעכער פערזענליכע געזיכטע פון 6 היימלאזע מיידלעך, און און מיטלען צום לעבען, וועמען ס'האט געדראגט טויענדער געזאגערען. אין די הויפט-ראלען: Jenny Jugo, Adella Sandrock, Georg Aleksander i Ernest Verebes

B. Jacobini, Karina Bell i Gösta Ekman

היינט און פאלגענדע טעג! גרויסע פרעמיערע „מאנדאריין וואו”

נעכסטער פראגראם: וואלפמאנס צירק LON CHANEY

קינא-טעאטער ZACHĘTA

אנערשטער 26, ביים פלעץ קאשעשעלני פערשטארקטער ארקעסטער. דער זאגל ווערט מעכאניש וועגטילירט.

די פאבריק
ליגט אין איהר'ן יאנערה?

יודען מווען געזאגן אין די פאבריקען און גרויסע
סע פאכע. אין דעם ליגט די עקאנאמישע רעסונג
פון יידישע פאלקסן די צוויי גרויסע ענטווערען פון
סורדאאיראפע, אין פוילען און רוסלאנד. און עס
ניכטעסעס, און לויטעס דער ניער דאך. און עס
זענען נישט נאך די יידישע יוגענטלייט, אריינפירער
און בערמלאכט, האט קענען נאך דורך דער
אריינפירן אויף דער פאבריק געראטעוועט ווערען,
נאך אויך הענדלער אין לויטעסגעבען, האט זיך
גען געווארען, "איבערגאן" און ווערען בעשעפטיגט
בעה אויך זיי קענען געראטעווען ווערען און ווערען
געווען אין די פאבריקען.

לגאפאקס - אנגעהויבען דעם קריג, אָבער די
כינעזישע רעגירונג אַנערקענט די מליכטען, וועל-
כע זי האָט גענומען אויף זיך מיט'ן שרייבען דעם
קעלג - אַפּמאָך און זי איז גרייס צו פרעלדיגען
דעם קאָנפליקט אויף אַ פרידליכען אומן. דערוויל
אָבער האָט די כינעזישע הויפט-קאָמאַנדע געשיקט
צו די גרעניץ-פּונקטען פון דער מוח - כינעזישער
באַהן צוויי אָפּטיילונגען צו 20 טויזענד מאַן אין
יעדער, די סאָויעטען-מאַכט האָט קאָנצענטרירט
אויס'ן אַרם פֿון די קריג-אָפּעראַציעס אַנ'אַרמעי-
אונטער דער אָנסייהרונג פון איינעם פון די בעסטע
סאָויעטישע קאָמאַנדירען בוזכער, וועגן וועלכען
מאָגט, אַז דאָס איז דער געז. גענעראַל גאַלענט
און אַז ער איז אויסגעצייכענט בעקאַנט מיט די
פּעדינגונגען פון קריג-פיהרען אין כינע.

די מרובען צו לעזען דעם כינעזיש-רוסישען
אָקאָפּליקט צוליב דער מורח כינעזישער איינפֿונדען
אויף אַ פּיידליכען אָמן האָבען זיך נישט איינגע-
פֿעכען, און אויפֿן ווייטען מורח האָט זיך אָנגע-
הויבען, אויב נישט קיין אָפּציעלער — איז דאָך
א פּראָקטישער קריג.

קאַראַכאָן האָט אין אַזאָניטערוואַ מיט'ן קאָ-
רעסאָנדענט פֿון יונייטעד-פּרעס ערקלערט, אַז
די סאָויעטען - רעגירונג וועט נישט האָבען קיין
איינפֿונדען צולינגען ביז עס וועט נישט צוריקגע-
שטעלען ווערען דער סאָטס-קואַ אויף דער מורח-
כינעזישער באָהן. אין הסכם דערמיט האָט די סאָ-
ויעטען מאַכט געלאָזט אַהן אַזעלכע דעם פּאַר-
שלאָג פֿון געווינענדישען געזונדטען אין מאַס-
קואַ טשאַנג-שאַנגיאַן, וועלכער איז געקומען אויף

א בעדייטענדע ראָלע אין דער ענטוויקלונג
וואָס קאָנפֿליקט שפּילען די אָפּטיילונגען פון די
רוסישע וויס געוואָרדיגעס, וועלכע רעקאָרטירן
זיך פון עמיגראַנטען. געוואָרענדיגעס פון די אַמאָ-
ליגע וויסגאָרדייאישע אַנטי-סאָוועטישע אַרמאָ-
יען. אַס די אָפּטיילונגען זוכען מיט אַלע מעגליכ-
קייט צו פראָוואָצירען און צו פערשערפען די קאָנ-
פֿליקטען צווישען כינע און די סאָוועטען, און מיט
זייערע זיין פאַרעקומען פיל בלייבע צוואַ-
גענשטאָסען.

דער סטאָציאָנאַרער און ערקלערט די גרויס-
הייט צו מאַהרען קיין מאַסקווע אויף אונטערזאָנד-
ונגען. די כינעזישע רעגירונג האָט אפילו געוואָלט
גוריקסשטעלען די פריהערדיגע אָרנונג אויף דער
באָהן מיט'ן תנאי, עס זאל דאָרט בעשטימט ווערען
אָנפֿאָנדער דירעקטאָר, אַ געוויסער יעמשהאָוו.
זוי בעהאַפֿטען כינעזישע קוועלען. אָבער די
פּאָליטישע סטאָווישע טעלעגראַפֿען-אָגענטור מעל-
פּוט, אַז די סטאָווישען מאַכט האָט אַזאָ מאַרשעל
ישט דערהאַלטען.

די וויסגוארדייער ווילען אויסגוצן דעם
קאנפליקט פאר זייערע צילען. זיי זאגלען זיך פון
שלע עקען כינע צו דער גרעניץ אויף צפון-מאנ-
דזשוריע, שטעלן אפטיילונגען, וואס מיהערן א
פארטיזאנישען קריג און זיי זענען עס דער טאק-
טיק, וועלכער קאן מאכען דעם קריג צווישען כי-
נע און די סאוועטען אין גרויסען מאסשטאב פאר
אנפערמיידליך.

דערנאך זענען סאָוועטישע מיליטער-אָפּטיילונ-
גען אַריבער די גרעניץ אויף דעם סייך סונגארי
און האָבען פערנומען אַ רייה פונקטען אויף דער
כינעזישער טעריטאָריע, אין ראַיאָן פון פאָנגרא-
יטשעוויא און מאַנטשוליי. עס האָבען זיך אָנגע-
הויבט רעגולערע קריגס-אָפּעראַציעס.
די כינעזער ווילען אַרױספארמען די שולד
אויף די סאָוועטען. די כינעזישע רעגירונג האָט
מיטגעטיילט דער אַמעריקאַנישער „אָ די סאָווע-
טען“ אַז זי וויל אַרױספארמען די שולד אויף די סאָוועטען.

מיר שטעלען זיך פאר, וואס וואלט פאסירט,
ווען איזא רחם וואלט ארויסגעגען נעמערען צו
די יודען פון אפערקא. אויך דארט קומט פאר
קעמער, וואס איז אומשטאנדליך פאר אים: די קליינע
קעמער, אויך די שניידער-אויסגארטן, וועלען אלץ
סעה פונעם מיט אריינסער פון אנדערע נאכאנא
נאכאנא. אז עס פערלען אויך דארט נישט קיין
שטארק זעהר און נעשענעט אריינגעשטאנענע, וואס
לאפען צוואנגען: די יודישע עקאנאמיק האלט אין
חרוב ווערע!

אין עם אין נישט שווער פאַראויסצוהערן
אין פאַראויסצוהערן, אין אפילו די רחוק, פראג
דעקערנען, אזוי הויב מעכאניקע אין וויסנשאַפֿט
אדער וויסנשאַפֿט אדער וויסנשאַפֿט, אדער וויסנשאַפֿט
פֿאַרשטעלן פֿאַר אַלע נאַציאָנען זענען געשעפֿטיגט אין
פֿאַרשטעלן פֿאַר אַלע נאַציאָנען — אפילו די וואָס זענען
אומשטאַנד אריינצוהערן אין אפּאָגראַפֿיען, אין
וויסנשאַפֿט פֿאַר אַלע נאַציאָנען.

נישט לפריערך ערנער אין די לאנדע דארטן.
די אויסוויסענען אויף אַ מאַסענהאַפּטער רעסונג
דורך אַרבייטס אין די פאַרשידענע האַט געשט אין
פּוילען — און אויך געשט אין רוסלאַנד. געשט
די אַרבעטסמען פּערזענלעך און געשט די פּריבאַט-
געזעלשאַפּט פאַראַרבעטענע, האָט וואָלען עס מאַכען
גענליך.

די „רויס-אינדוסטריע“ דארטען פילדען בכלל א לפרעך אומפערזייענדען טייל פון דער נאציאָנאַלער עקאָנאָמיק, און דער פאבריקציראָנע-אַריאָם איז אַ קליינע, מאָנאָפּאָליסטישע פון דער בעפעלקערונג, און זייער פאַרשריט און אויסשפּרינגט אין אַזוי לאַנגזאַם, אַז עס איז בכלל אוממעגליך אַרייַנצו-פאַנגען אַהין געטערע מאַסען נייע אַרבייטער, נאָך גלייך זייערע נאציאָנאַליסטע. ערשט פּוילען אַליין, ביי אַ בעפעלקערונג פון איבער פערצן מיליאָן זענען אין יאָר 1928 געווען בעשעפטיגט און דער אינדוסטריע בכלל נישט מער ווי 577 טויזנט אַרבייטער. אַז אַז אַזאַל זיך ביי דעם דייטשער פערנעסערע, איז נאָמינאַל שטענלעך אַוואָס און ענטוויקלונג. אָבער דאָס איז נאָך נישט דער פאַל. דער פערטייגער פון דעם ראָז, „וירטן אין דעם פאַבריקען אַריין!“ אַזוי, אַז אַזאַל די „פּראָ-עקספּאָרטע פון האַנדעל ווערען פּראָטעסטירט דער פון דער אינדוסטריע, נישט און ווין אַפּטימיסם גאָר אַזוי ווייט צו פּרעהיטער, אַז „דער נעגיס-און אינדוסטריע איז פּוילען און נאָך ווייט נישט אויסגעשעס; די נאַטירליכע רייכטומער זענען גאָר ווייט נישט אויסגענוצט און די צאָהל בעשעפטיגטע אַרבייטער אין די פערשידענע אינדוסטריען קען דערפאַר נאָכאָויסערטראַגנטיק שטוינען.“ אָבער דאָס הייסט דאָך נאָר צוקאָנסט-מוזיק. און דער צו זענען דאָך נישט גאָר אַנדערע זאַכען, ווי דאָס ווירשע וועלען אָדער קענען נעמן אין די מאַסען אין די פאַבריקען. דאָס הייסט דאָך קאָנסעפּט צווען ענטוויקלען די אינדוסטריען אַליין — אַנאָיאַר נאָכע, דאָס איז ווייט נישט נאָך די פּוהות פון די ווירשע מאַסען און דאָס קען נישט דערנאָכט ווער געווען דורך פאַרבערטיגונג פון ווירשע אַרומטעלייט צו ווערען אַרבייטער אויף די פאַבריקען!

די ווירקליכקייט איז אָבער פיל טרויעריגער
ווי מײַס צו רעדנע הלע, אַז אַרײַן לענדער, ווי פּוּל
לען און רוסלאַנד האָבן אַלע מאל אַרײַסגענומען
און געפֿען אויך אַזױס אַזאַר אײַן, אַזאַר אײַס,
און אַרײַשע אַיבערעפֿעלקערען, וואָס האָבן בײַש
אױפֿן נישט אפּטאַפֿירט זערען פֿון די גרויס־אײַג
רוסיסערע און די ענלעכע לענדער. דערפֿון די שטענדי
דיגע, ״רעוועלוציאָנען״ און דער אינדוסטריע, מיט
די רעוועלוציאָנע, וואָס דער קאָמפּאָ און די פּאַפּריקען
און דאָרט אַז פּערשאַפטער און פּערפֿיסטערער.
אַ מערקווירדיגע זאַך. אונזערע פּליטער זײַ
סען אַזױ גוט און זעהן אַזױ קלאָר די טרויעריגע
רעוועלוציאָנע פֿון דער קאָנדיטאָנען מצד דעם אױס
קומענען פּוילישע, האַנדעלסמאַן, קאַפּיטאַל
זען און אַנדערע, ״פּאַפּיקאַטיסמען״, וואָס זוכען אַרײַס
צושטעלן די וועג פֿון ווערע אַלעס קעגנאַנזען פֿאַ
זעיעס מיט אַלע מיטלען פֿון געוואָלד און סערטאָ
— די ענלעכע תּיטורס און פּליטער פּערזענעס אײַג
נאָמען און די ווירקונג, וואָס אַ מאַסענהאַפּטער
אַרייַנדינגען פֿון ווערע און די פּאַפּריקען וואָלט
נעמטן האַנדעל, און האָט מאַכען אויף דער פּער
שטאַרקונג פֿון אַנטיסעמיטיסם!
דער אמת אײַן, און די פּאַפּריקאַטאָריעטער.

א בעזוך אויף דער אלגעמיינער לאנד-אויסשטעלונג אין פויזען

יפדער קאלאניען
מיט אַ בעזונדערען לעבען, האָט איהרע ווירט-
שאַפּטליכע און ספּעציעלע פּאַליטישע אינטערעסען
געטשאַפּטענע צו דעם לאַנד, אין וועלכען די
קאלאָניע געפינט זיך, אָבער אַלע צוזאַמען, פון
דער גאַנצער וועלט, זענען פּערבינדען מיט'ן
צענטער, מיט פּוילען, מיט וואַרשע, ציהען פון
דער היים די קולטורעלע און גייסטיגע ווערטען
פיהלען זיי ווי אַפּגעריסענע שטיקלעך פון אַ גאַנ-
צען. זייערע אויגען זענען געווענדעט אַהער צו
דער פּוילישער מאַסע, צום פּוילישען לאַנד.
און האָבען זיי זיך וועגען עפּעס צו בעקלאָ-
גען, טוט מען עס אויך דאָ.

נע-וונד'קייט, צוה ארפענקייט, צווייט און צו-
פרייטקייט - דאס זענען מאטיווען, וועלכע זע-
נען יודען זעהר בעקאנט.
ווי אנדערש עס זעהט אבער אויס דער יי-
ישער גלות דעבי דעם גלות פון די, וועלכע מיה-
לען הינטער זיך א לאנד, א פאלק, א היים, - דאס
פשוט דער פאוויליאן, פוילען און אויסלאנד
אויף דער פויגער אויסשטעלונג.

[illegible]

עס איז בעקאנט, אז די פאלישע מינדער-
הייט אין דייטשלאנד האט טענות צו די דייטשען
זאמען אסימילירט די פאלישע בעפעלקערונג.
אין פארווייזן מוז דער „פאליצן אין אויס-
לאנד“ אין דער אפטיילונג „פאליצן אין דייטש-
לאנד“, ווארפט זיך דאס ערשטע אין די אויגען
די דאזיגע טענה:

עס זיצט אויף א שול-באנק א יונגעלעך, א
שילדער אין נאטירליכער גרויס, אן ער האלט אויף

א פאר מיליאָן פּאָליאַקען זענען צווייט און
דריטער אַיבער דער וועלט: אין כינע, אין יא-
פּאָן, אין אַמעריקע און אַפריקא און אין אַלע
לענדער פון אייראָפּע.
אין רעגירונגס-פּאָליטיקען געפינט זיך די גע-
שיכטע פון דער צעזייטיקייט. א סך זענען אַזויס
געשטויסען צוואַרען פון פּוילען צוליב מאַנעל
אין אַרבייט. דאָס איז דער גרעסטער פּראָצעס
פון די פּוילישע עמיגראַנטען. א טייל זענען אַזויס-
געטריבען צוואַרען פונ'ם לאַנד דורך די פּאָלי-
טישע געזעלעכענישען, וואָס האָבען זיך בעזעצט אין
דער פּרעמד און געלענט דעם פּונדקעמענט 16
רעסערע פּוילישע קאָלאָניעס א. ד. ג.

ביים אריינגענג אין דעם פארוויליאן, פוילען
אין אויסלאנד — בענגענס דעם בעזוכער דער
זעכטיגער ביזסט פון פרעזידענט הובער. צו
אמעריקע האבען די פאליאקען קיין טענות נישט,
אמעריקע האט אויפגענומען די פוילישע צמיג-
אנטען גאטפריינדליך, איז פאר זיי געווארען
א צווייטע היים. אין אמעריקע איז איינע פון די
רעסעס פוילישע קאלאניס. דער אמעריקאנער
פאליאקען בעזויזט אין עטליכע הונדערט עקספא-
טען, די רעזולטאטען פון אנטערנענדער שווע-
ר פוישער קולטורלער ארבייט. ביזדער און
אטאגראפיעס, ענטישעס פון אנטיל אין אויפ-
שטאנדען פאר פוילענס בעפרייען.

זענען דער צולאזונג פון יעדען און זעלבע עס איז
בערעכענעט צעהלען. און נישט נאר און עס דער
פאר, ווייל יעדע זענען נישט צוגענומען, און אויך
נישט דערפאר, ווייל די קריסטליכע ארבייטע זע
און אזוי אנטקעמערט, נאר פון צו א הויכען גראד
גלויב דעם, ווייל די פאבריקע זענען איבערפולט,
אויב די רעזערווארען זענען גרויס.

ויענינו בעסקי ארגאניזאציע און נישט נאך מערה
אפגעבעהאפט, נאך אויך מערה נאציאנאל
געזאמסט, ווייזען ארויס און פוילען, ווי אין רוסי
לאנד, א שארפע ווידערשטאנד געגען דאס אריינ
רייניגע פון „פרעסערע עלעמענטען“ און בעזונד
ערס פון וועג, ווי די אנדערע קלאסען, און א
ווייניג וועג אונזער שארפער, ווי די אינטערעל
געגן פון די אוניווערסיטעטען, דאס האט מען גע
קענט זעהן מעהר ווי גענוג פון די פיל פאלען פון
אפאריקאנטיסעמיטזם און רוסלאנד, וואס האט
אנגענומען רייךסולאנאישע פארמען, די צווייט
קייט און צווישענקייט פון „פראלעטארישע“ פאפ
וויקאנטיסעמיטזם און רוסלאנד — א יאהרצעהנ
ליווי נאך דער ערצהונג און רייניגס נישט פון איינ
ערנאציאנאלע קאמוניזם, — איבערשטייט די
ערגעסע פארמען פון אלטען „קליינבורגערליכען“
אנטיסעמיטזם.

עקספאנאטען פון בריקען, באהן ליניעס גע-
ווייט דורך פוילישע אינזשיניערען.
אין פאראנא, (בראזיליען) - א בילד פון א
וויילישען פיאנער, וועלכער האט געבויט, בעפעל-
ערט, בעזעצט דערמער און שטעמלעך בעארבייט
אס פערד, אנטהיל גענומען אין דער ענטוויק-
לונג פון דער אינדוסטריע, אריינגעפיהרט אין
אנד קולטור און ציוויליזאציע.

אם פארזאם מיר מינע, אז עס איז קוים
 צו ערזאמען א יודישע עקאנאמישע זייערנע
 צאט דורך מאסנהאלטען אריינברענגען אין דעם
 פארבריק. עס איז איינע פון די אויסצאסען, וואס
 קומען ארויף ביי אונז פון צייט צו צייט.

די פארבריק קען אין בעסטען פאל זיין גישט
 מערה ווי איינער פון די פיל אפאזיציערע פאר
 ווישע אריינסקריפטען. און אזאנער גישט פון
 די געסטע. די פראגע וועגן יודישע עקאנאמישע
 אויפבו פון אונזערע שטעטלעך ווערען ברייטע, ס'זאג
 זייערע, גישט א קיין איין זענע צו רעסונג, נאך א
 סך וועגן און קורם אקניפערנדיג אן די עקזיסטיר
 זענדע עקאנאמישע פאקטאס און האנדלע, ווי אין
 אנדערע און אינדוסטריע.

די אנהענגער פון דער אינדוסטריאלאזיע
שטעלע זיך פאר די זאך אזוי ווי די פאבריק אין
די מורחא איראפעאישע לענדער וואלט נאך נישט
געווען בעקענט און א פשיטא שוין נישט איבער
פולט, די לאגע איז אבער פונקט א פערקעהרטע
די פאבריקעס און פולע זענען פעסט שטרויערע

אין די אפטיילונגן, פוילען און כינע, פוילען און יאפאן—כמעט די זעלבע בילדער: יי ארבייט פון דער פוילישער גרופע בעסערסט יום דעם מזרח-קאָלאָריט, — מיט רייז קולטור, זיי- (זייטע 11-טע זייט).

ד"ר ק. ש.

[illegible]

פזז צבי יז

י"א, גם ועננו פערדיאן הארמאטען, וואס קענען
אפשיסען די געפעהרליכע אקטאפלאנען, אבער

יִרְאֵאֵפִי זֶאֱמַר

און און דער מלמד האט געשטאנען א קינד
מכות רצה, אונדזערעס פאר אַנאָייער, אויסגער-
יסען שטיקער פלייש, אז עס אַהיים געלאפען מיט
א געווייזן פלעגט פאלד דער טאטע, אָדער דאָ
טאטע אַזעקליפען צום מלמד מיט געוואלדען, מיט
קולות: „סטוישט, דאָ איממע, ווי שלאָגט איהר
אויף מיי קינד? דאָס קינד קען דאָס אַזוי אויסגען?
אונטער אייערע הענד? דאָס גאַנצע לייב איז דאָס
ויל מיט ברענגע און פלוצע סיגנאַקעס!“ אַם

עס איז אַ סך נעשריפֿען געוואָרען וועגן דעם עלעקטרישען סיסטעם־פֿאַהל, מיט וועלכען מען קען בעלמעסן סאָמענדער מענשען פֿון דער ווייטענס. פֿאַר לויפֿטן האָט מען דעם ראָווען ענפֿער־רליכען שטראָל נישט געפֿונען. גר עקזיסטירט פֿאַרלויפֿט אין דער שטאָרע, אָבער מען איז נאָך נאָהענט איהם אַרױס־צוגעברענגט אין וואָרע פֿראַקציע. ד״ר מאַטאָס פֿון דער וועסט־ניגהאַז עלעקטריק קאָמפּאַני, וועלכע אַרױס שוין אַ לענגערע צײַט אױף אַפֿער־פֿירונג אַיבערצוגעבן: עלעקטרישע קראַפֿט דורך אַראָפֿן האָט ערקלערט, אױ ער איז שוין פֿאַרל נישט וויסן פֿון ווין צײַל, דאָס מײנט, אױ עס וועט ווין מעגליך צו שיקען פֿון אײַן אָרט צו אַ צווייטען אַ שטאָרע לעכט־טרישע פֿראַקציע אױר דער הילף פֿון דראַסטן. אױ

לענב. עז!

וְהַיְחִיעַ; וְרָאָה מִעַל אֵיחָם דָּא, וְהָאן אֵינֶר אֶמְעַר אֶמְעַר
וְרִיקָא, בַּעֲנֵי אָזָן עַד שְׁפִילַט טָאָן וְהִי נִכְאָט וְהָאן
בִּאלֵל רִאן אָט דֶּער חֲשִׁישׁ הַיִּסְט עִם נִכְאָט
רִבִּין אָז בַּעֲרַעֲלֵט פֿון וְהַיְחִיעַ, וְכוּנֵהוּ לִבְרַחֲהָ.
אַדער נַעֲמֵט אָז אֵיז דער־יִחָא אַ חֲתָנְפֿאָר: עַר
עֲרֻעֲרֵט אַ מִירְעֵל; עַר פֿער־לִבֵּט וְהִי אֵין אֵיזֶר;
נַעֲמֵט עַר צו אֵיזֶר אֵיין טָאָל, צוּזִי טָאָל, צַעֲהוּ
טָאָל בִּין עַר וְאָמַט אֵיזֶר: „עֲטַעֲלֵע, אָדער מִירְעֵלע,
אֵיךְ לִיב דִּיך אַז אָיך וְהִיל דו וְאָלֵסט מִיר גַּעֲבֵן
אַ קוּשׁ...” נִיט וִי אֵיזֶם נִישׁט אֵיין קוּשׁ, נִכָּא וִי
וְאָמַט אֵיזֶם: „הַעֲרַשְׁעֲלֵע, אֵיךְ קַעוּ דָּאָס נִישׁט
טון אָהן מִיין טאַטע־מאַמֵּן; בַּעַט בִּין וִי, אֵיזֶר
וִי וְהַעֲלֵע וְאָנֵעוּ יֵא, וְהַעֲלֵ אֵיךְ וִי פֿאַלֵנען...” נַעֲמֵט
דֶּער בַּחֲזֹר וְאָנֵעק צו אֵיזֶרע עֲלִטֶערֶע, בַּעַט וִי,
אָז וִי וְאָלֵעוּ בַּעֲטֵן וִיזֶר טַעכְטֶערֶע, אָז וִי יֵאֵל
אֵיזֶם גַּעֲבֵן אַ קוּשׁ. אַמֵּת, אֵיזֶר טאַטע לֵאָכֵט
פֿון אֵיךְ מִיט דָּעם גִּרַעֲטֵטֵן גַּעֲלַעכְטֶער, אָז וְהַעֲר
אַפֵּט טֶרַעפֵּט, אָז אֵיזֶר טאַטע וְאָל אֵיךְ אָרֻנְטֶער
וְהַעֲרַפֵּן פֿון דִי טֶרַעפֵּט, אָדער עַר וְאָל אֵיךְ פֿער־
פֿאַהֲרֶען אַ פֿאַר פֿעטֶשׁ, אָז פֿונקֶעוּ וְאָלֵעוּ אֵיזֶר
פֿליזֶע וְפֿון דִי אֵיזֶנע, אָפֶער טַעֲמֵטֵן מַעֲנֵט אֵיזֶר
אָז דָּא, אֵין אֵיזֶר אֶמְעַר־אֶמְעַר, אָז אַ בַּחֲזֹר
וְהַעֲרַפֵּט אֶנְאֵאֵין אֵיזֶר אַ מִירְעֵל, פֿרַעַנֵט עַר נִישׁט
קִי וְפֿרַאזֶעס, בַּעַט נִישׁט בִּין אֵיזֶר, נִישׁט בִּין
אֵיזֶרע עֲלִטֶערֶען; עַר נַעֲמֵט אָז עַר קוּשֵׁי וִי וְהַיְחִיל
עַר וְהִיל אָז וְהַיְחִיל אֵרֶט עַר וִי דו וְאָמַט. פֿאַרוּזֶאס
וְהִיל מִיאָן נִישׁט בִּין אֵיזֶר קִיין נִיזֶעס; דֶּער בַּחֲזֹר
אָז נִישׁט דֶּער עֲרַשְׁטֶער בִּין אֵיזֶר, נִישׁט דֶּער
לַעֲבִטֶער. דָּא אֵיזֶר אֵיזֶר אֶמְעַר־אֶמְעַר, אֵין דָּאָס

גם איך בין נישט זיכער, אז אזוי וועט עס
האבן שוין, איך בין נישט זיכער, אז דער שיעור
פון אונז פערזינלעכער מלחמה וועט מאַכען אַפּאָר-
טען פאר מלחמה אָבער עס לאָזט זיך גלייכציי-
טיג אָפּ, וועגנעםעסעס קען מען מער נישט ערענ-
טשן ווי צוהייבן אַ נייַע וואָלסטמלחמה מוז קור-
טען. אז ווי עס פעהלט די זיכערקייט, דאָן קען
מען מיט אונזערע וואָרטן

מאנאלאג פון אן
אמעריקאנער יודען
אײבערגעגעבן

און דאָ אַ חת וּמִסַּא פֿלח דאַרפֿען, חלילה!
 נישט האָבען קיין אונטערפֿיהערערס מיט קיין סודות;
 ווי שטעקען איין זאַלע אונטערפֿיהערערס אין גאַרענע!
 אָדער נעהנט אַז אין יוראַפּ, אַז עס קומט
 אַ ראַנערשטאג און דאָס ווײַב בעט דעם מאַן
 אויף שבת. אמת, דער מאַן האָט נישט, און אַז
 ער האָט נישט, נישט ער נישט, און אַז ער נישט
 מאַכט מען וָנישט קיין שבת. אָבער בעטען מען
 ווי? וָ האָט זאַלע פֿרייהייטען, נישט צו האָבען...
 אָבער דאָ, אין אייער זאַמעריקא, דאָ עסט מען, במחילה,
 יעדען מאַן חלה, יעדען מאַן אַ שטיקעל פֿלייש,
 אַ ברעקעל פֿיש און אַ חוון הערט ימנו אויף
 ראַרדאָ. אין מאַקע קיין שבת נישטאַ: דער אמת-
 ער שבת אין דאָ אַזוי ווי אין דערוואַכען? מען
 אַרבייט, מען פֿאַהרט, מען האַנדעלט, מען וואַנד-
 דעלט. פֿערקעהרט, שבת אין דאָ, און אייער זאַמע-
 ריקא, דער גרעסטער פֿרען? די פֿעסטע נעשעפֿ-
 טען מאַכט מען ביי אײַך שבת!
 נו, פרעג אײַך אײַך: אין דאָס אַ לאַנד? אין
 דאָס אַ לעבען? קענט איהר דאָ אײַפֿינאָלטען דאָ
 יורדשקײט? קען דאָ אַרױסקומען אַ דור פֿון אמת-
 יודען?
 ווייכיד וואָס!
 דערפֿאַר זאָג אײַך, אַז אַמעריקא מען ביי
 יוראַפּ, אין הייליכות יורדשקײט, די פֿעטשערעם
 הייזען.
 יוראַפּ זאָל לעבען!
 =====

דאס שפורסטע לאנד אין דער וועלט

ווייזט זיך ארויס אין גאר פראנקרייך

אין יאָהר 1927 — שוין נאָר 65,166 מענטשן, און לאַנד: האָט זיך פאַר דער זעלבער צייט, די צאָהל אַרעסטירטע פאַר שיפּרות אױף אַ העלפט פּענע קלענערט.

אין דעם זאך זענען מיר, און אין אַמעריקאַ וועט מען זענען מער מיטען שוואַרץ און פּרייזלינגע. הילף אין דעם פּאָליטישען קאָמפּזיטשען די „סאָר קענע“ און „נאָטע“, וואָס איז אין אַיז פּערזענלעך, און קיין שום אַנדער פּאַר אַמעריקאַ האָבן אַיז נישט פּער קומען, און אין דערנאָך די דאָזיגע פּאַקטען פון מיר ריינעם געווינען, דער פּאַקט שטעמט פּענס: מיט אייניגע אױסנאַהמען פון נאָך שיפּורע לענדער, נעמט די ענטוויקלונג פון די ציוויליזירטע פעלקער אױף אַלץ „טרוקענער“ ווערען. די בערערפּעניש זיך צו פּערטומלען ווערט שוואַכער, יעדענפאַלס געדויערט פאַרמער וועל איז דער ווערען ווייטער.

ז. א. — י. ט.

אין יאָהר 1909 האָט די ענגלישע בעפּעל קערגאָס אױסגעטרוקען 145,077,849 ליטער וואַסער, דאָס איז דוּשן, אין יאָהר 1928 האָט זיך דער דאָזיגער אַלקאהאָל פּערקלענערט ביז 46,848,444 ליטער. דער פּערפּרויך פון די דאָזיגע דריי מונוס אַלקאהאָל האָט זיך פּערקלענערט מער ווי אױף דריי מאל. ביר האָט מען אױך גענוצט וועניגער צו טרינקען. אין יאָהר 1906 האָט ענגלאַנד אױסגעטרוקען פּענס 32 מיליאָן פאַרצייגס ביר. און אין יאָהר 1927 איז דאָס פּירטרינקען געפאַלן לען ביז 23 מיליאָן פאַרצייגס. אין צוואַנציגער יאָרן מיט דער דאָזיגער ערשיינונג האָט זיך פּערזייענער פּערקלענערט די צאָהל מענטשן, וועלכע מען האָט אַרעסטירט פאַר שיפּרות. אין יאָהר 1908 האָט מען אין ענגלאַנד אַרעסטירט 174,277 שיפּורס, און

ווייטפּראָדוקציע וואָס צווען שרייבט מען ווענען בלוזס קאַנדידאַט! אַ שרעקליכע זאַך! ער איז אַ מאַסער מרינקער! קאָן מען דאָן וועלען אַזאָ סוף געפּענער ליכען מענטשען וואָס אַנשטאַט ווייט טרינקט ער וואָס סער? און דערפּי איז דאָס נאָך אױך אַ לינגעל לעאָן בלוזס און אַ נאָטע פּראָפּאָזיציע, און ער זאָגט זיך נאָך נישט אַפּ פון אַ קליין ביסלע נאָטען ווייט. נעמט, בעקעמפט דעם אַלקאהאָל פון אַוועלע אומשטענדיקע...

ענגלאַנד ווערט טרוקענער
עס איז ווער טרויער פאַר פּראַנקרייך, וואָס דאָ איז די שיכורס אַז שטאַרק און אין אַ סך אַנדערע לענדער ווערט זי אַזי בערייטער קלענער. די ציוויליזירטע וועלט ווערט אַלץ „טרוקענער“, פאַר דער דאָזיגער ערשיינונג איז ווער אַראַקטער ריכטיג דער ביישפּיל פון ענגלאַנד.

נישט לאַנג צוריק איז אין דעם פּראָפּאָזיציע שוין סענאַטאָר דער סענאַטאָר מער לען מיט אַ געוואָלדענער, און די פּראָפּאָזיציע בעפּעלקערונג וואָס צו ווער וועניג. עס ווערען געדויערט אין פּראַנקרייך ווער וועניג קינדער, אַבער די שטערבליכקייט איז נאָך, ווי פּריער, ווערט גרויס. אין פּראַנקרייך שטאַרבען 16 מענטשן אױף יעדע מיליאָן אױסוואַונג, בשעת אין דענמאַרק למשל, שטאַרבען „נאָר“ 10. די פּראָפּאָזיציע פּער פעלקערונג פּערמערט זיך אין אַ יאָהר בלויז אױף 65 טויזענד מענטשן. בשעת אין דייטשלאַנד פּערקלענערט זיך די בעפּעלקערונג אױף 400 טויזער, און אין איטאַליען אױף 450 טויזענד און אין ענגלאַנד אױף 240 טויזענד אין אַ יאָהר.

צווישען די פּערשענען אױסוואַונג, וואָס ווער קען ווער שטאַרק אױף דער דאָזיגער ערשיינונג, האָט דער סענאַטאָר אַנגענומען אױף אַלקאהאָל, ליס, אױף שיפּרות, און דערפּי האָט ער געפּראַכט עטליכע אינטערעסאַנטע פּאַקטען. אין פּראַנקרייך ווערען פּערדאָן 550 טויזענד פּלעצער, וואו מען פּער קויפט אַלקאהאָלישע געטראנקע, אין פאַרזי אַלץ אַרבייטען אַוועלע 45 טויזענד קאַפּעס, אַדער, פשוט געוואָלט, שטענען. דער רעגירער בעקלאָנט זיך, און דער פּערפּרויך פון אַלקאהאָל איז געוואָרן גרויס, און דערפּי ווערען נאָך מיט יעדען יאָהר פּערקויפט אַלץ ערנער. און געפּענערליכערע אַלקאהאָלישע געטראנקע. דער אַלקאהאָל נאָכט אונטער דאָס געוואָרן פון די בעפּעלקערונג, און דאָס רופט אַרױס אַזאָ גרויסע שטערבליכקייט.

550 טויזענד שטענען! 550 טויזענד שטענען! אַ געוואָלדענער אַרמיי מענטשן אַרױס אַרום דער אַלקאהאָלישער פּערזענלעך פון דער בעפּעל קערגאָס. יעדע שטענען האָט אַ משפּחה, לאַזט רעכענען, פון פיר מיטגלידער, לאַזט ווייטער רעכענען געוואָלדענער אױף יעדע שטענען נאָך צוויי קינדער. מיר וועלען בעקלאָנט אַ ריינע מאַסע מענטשן. אַנאַרמיי פון עטליכע מיליאָנען. וואָס אַרױס אַרום דעם ביטערען טראַגעדיע און לעבען פון איהם. דער ביי רעכענען מיר נישט די ווייניגערענער און איר בערהאָפט אַלע אונטערנעמונגען וואָס פּראָדוצירען דעם דאָזיגער ביטערען טראַגעדיע. דאָס איז אַ גרויסע קראַפט אין דער געוועלטיגסטער. די שיפּרות פון פּאַקט איז ווייטער שטאַרקסטער לעבענדיגסטערעס. בער קעמפּען שיפּרות הייסט בעקעמפּען אַ גרויסען טייל פון דער פּראָפּאָזיציע בעפּעלקערונג, וועלכע וויל פּערשטענדיק זיך, נישט פּערלירען איהר עקאָנאָמישע און געוועלטיגסטע פּאָליטיק.

דער וויכטיגסטער יערהרליכער פּערפּרויך פון יעדען פּראָפּאָזיציע מאַכט אױס פּענס 18 ליטער (אַרום 19 קוואַרט) ריינעם שפּירט. דער וויכטיגסטער פּערפּרויך איז נאָך אַ סך גרעסער, וויל מען הער קענט דאָ אַרױס די נאָכצו בעפּעלקערונג, אַפילו די ווייניגערע. נאָך פּראַנקרייך קומט שפּאַניע, וואו יעדער איינװאוינער ברויכט פּענס 16 ליטער און דערנאָך איטאַליען, וואו דער וויכטיגסטער פּערפּרויך איז פּענס 14 ליטער ריינעם שפּירט, פּראַנקרייך איז דאָס שטאַרסטע לאַנד אין דער וועלט, אין פּראַנקרייך וואונדערט נאָך קיינעם נישט, וואָס די קינדער פון די ביטערענענען בעקלאָנט און די שולדענענענע צוויי מאל און טאָג ביים עסען ווייט קומט מען זיך צו צו דעם פאַרױער אַר פייטער, קען מען ווער ליכט בעמערקען, און נאָך צוועלף אַ וויינער איז ער שוין אַפּיסעל פּערטומעלט פון דעם אַלקאהאָל. ווען ער שטעמט אױף און ווי פרישטיק ווער אַפּט אַ גלאַז ווייט מיט ברויט. אין דעם בילינגסטען רעספּאַראַן שפּירט מען ביים עסען ווייט. אין רעספּאַראַן ווערען די נעמט געדויערט. און אַ מאַהלינגס אַהן ווייט קאָסט מיט עטליכע צעהנדליג סאַנטים טוישענער. ביי די ברויטער טע מאַכען פון דער אַרמיע בעפּעלקערונג פּער שטענען דער מיטאָן פון אַ שטיקעל ברויט און אַ פלאַז ווייט. עס איז ליכט זיך פאַרזושטעלען, ווי אַזוי דאָס ווייט אױף קערפּערליכע צושטאַנד פון די מענטשן. און אױף ווייטער אַרױסצוקראַפט.

און קיין שום גרויסע „פּראָפּאָזיציע“ אַדער אַנטי־שיפּורע בעוועגונג איז אין פּראַנקרייך נישט. ווער איז דעם פּאָליטיקער, וועלכער וועט אַרױס טרעטען גענען דעם מעכטיגסטן קלאָס, וואָס לעבט פון אַלקאהאָל. דער סענאַטאָר מערלען פאַרערט שוין דאָזיגלע מיטלען. אין וואָס בעשטענען ווייט מען זאָל ענערגיש בעקעמפּען די פּערטרוקענע פון די אַלקאהאָלישע געטראנקע... אין דער פּראָפּאָזיציע שער שטאַט נאָרפאן איז פאַרנומען אַ ליידער שפּאַליכער וואַלדקאָמפּ. די דאָזיגלע בעקעמפּען די קאָנדיטאָר פון דעם גרויסען סאַפּאָליטעטישען פיהרער, לעאָן בלוז, נאָכפאל איז אַ צענטער פון

דער תהלים האט געהארפּען

מען האָט ווידער געטראַכט. וואָס טוט מען און וואו געהט מען נעלד אױף אַ וואונדער, מען האָט פאַרגעלייגט אַלערליי פלענער, ווי אַזוי צו פּערפליי בען דאָ אפילו נאָך פרוי מעניגעס טויט, און נאָך דער פרומער סטודענט האָט געווינען, און שטיל אַרומגעגאנגען אויפערן חדר און ווייטע ליפּען האָבען ווי געשעפּטעט אַ הפילה און געבעטען נאָם פאַר דער אַלמער און אונז אַלעמען.

און אין קור וועגן געטען ביי דער וועטשער איהרע קינדער און האָבען גערעדט, וויפיל זיי קאַנען און געטראַכט פון ווערען היימען אין די בערג. וואוהין זיי האָבען געוואלט זיך אומצוקערערען.

און די אַלמער, גוטע פרוי איז געלענען און נישט געוואוסט, וואָס מיט איהר און און אַלץ געהאט און געהאט. עטליכע מאל איז דער דאָזיגער נאָכט. וואָס מען האָט געווארט אױף איהר טויט, פלענען מיר שטיל אַרױס און איהר צימער, צוגעהן גאָהענט צום בעס און רופען:

— פרוי מעניגע, ווי פיהלט איהר? איז איר בעכער? איהר וועט געוואנדן ווערען, פרוי מעניגעס וועט געוואנדן ווערען.

אין צימער איז געווען די לופט פערשטויקט, אַ שפּאַרפּער און שווערע גערויך פון רעזעפּטען האָט זיך געפיהלט און אַנאַמסטע, וואָס דערצאָגט אַן טויט, האָט זיך געוואלטען אין די ווינקלען פון דעם קוויטקייט בעלויכטענעם צימער און אונז פלעגט זיך ראַכטען, און די ליפּען פון דער אַלמער שפּעט טשען פעקעס און געטפערען מיט טרייסט־ווערטער: — איך וועל געוואנדן ווערען, איך וועל געוואנדן ווערען.

און די נאָכט האָט זיך געצויגען אַהן אַ סוף, איהרע צוויי ווין ווענען שטאַרק געשלאָפּען. די על טערע פאָכטער איז אױך געפאַלען אַ מידע און נאָך מיר האָבען נישט געקאַנט איינשלאָפּען. דער פרומער סטודענט איז געווען ביי זיין טיש און שטיל און מאַנאַטאָן געצויגען פּסוקים פון תהלים און זיין פנים איז געווען נאָך פלאַסער און אירעלער ווי המיר. איך פלעג אַלע ווילע איינדריללען, הערען וואונדערפאַרע ווערטער, וואָס ברופען צו נאָם און בעטען ביי איהם רחמים און דערפאַהלען פון ענגלאַנד און ווער, וואו אַזי הילף איז נאָך אין איהם, — און ווידער זיך אויפפאַנגען און אַרױס אין צימער, וואו אונזער גוטע אַלמער האָט געקעמפט מיטן טויט, און אונז אַ נאָכצו נאָכט, ביז עס האָט געדויערט, און פרוי מעניגעס פיהלט זיך בעסער, ווען דער דאָקטאָר איז שפּעטער געקומען, האָט ער געוואלט, און עס איז דאָ אַזאָ אַ האָפּענונג, און די אַלמער וואָל ווערען געוואנדן, וויל דער קרויס איז שוין אַרױסגער, ער האָט געטריסט די צוויי ווין מיט איהר פאָכטער און מיר ווענען געשטאַנען פון דערפאַהלען און אונזערע פּינסיקער האָבען געדויערט פון פרייד.

דערגאָך האָבען מיר געשלאָסען, און אַזאָ פרוי מעניגעס פאָכטער וועט אונז דאָן הייסען פּערלאָנען דאָס ווין, וועלען מיר איהר אפילו נישט געטפערען, דערגאָנען האָבען מיר עס נישט ביי איהר. און דער אַלמער איז וואָס פון טאָג געוואָרען אַלץ בעסער. איהרע צוויי ווין ווענען אַוועקגעפאַהרען און איהר ווייטער פּינסיקער האָבען זיך געבעקט אַ פּערדריס, וואָס זיי וועלען ווידער דאַרפּען קומען אַהער. די פאָכטער איז אױך אַוועק אַ היים.

דערווייל איז אונטערגעקומען דער פרייהלינג עס האָבען זיך אַוועקגעשטעלט ווייניג וואַרעם טאָג. אַלע נאָכמיטאָג פלענען מיר אַרױספאַנגען אין רורטען אַנאַלעטען פאַטערשטול, דערגאָך אַוועקגעצען פרוי מעניגעס אַקענען דער ווין. עס וועלען זיך דער אַהערמען איהרע אַלמער ביינער, און ווייטען מיט איהר. און דערען און דערפאַהלען, ווי אַזוי איהרע קינדער האָבען אונז געהייסען געהן און ווי מיר האָבען פאַר איהר נאָם געבעטען, און ווי זאָל געדויערט ווערען, און ווי פלעגט שפּאַקלען מיטן קאָפּ און שפּעטשטען:

— דער תהלים האָט געהאַלפּען, דער תהלים האָט געהאַלפּען.

ערצעהלונג פון תלויש

רע פערנעפּעלטע פליקען פיל מיט רחמנות און מריסטען אונז, און עס איז נאָרנישט און זע וועט פאַלד ווערען געוואנדן.

פאַרנאָכט איז געקומען איהר עלטערע טאָכטער, אַ גרויסע, ריכע, גוטע, און זי האָט גלייך אונז געגעבען צו פיהלען, און מיר ווענען דאָ פּערטער און זי קאָן אונז הייסען געהן, ווען זי וועט נאָך וועלען, און שפּעט איינאָווענדען האָבען ביר געהערט ווי זי פאַלעפּאָטעוועט אין קור און מאַכט אפּען דעם גרויסען קאַסטען, וואָס איז המיר געשטאַנען אונטערן פעס ביי פרוי מעניגעס.

מיר האָבען נישט געקאַנט געהן שלאָפּען און אַלץ גערעדט, וואָס וועט ווין. אױס די אַלמער וועט שטאַרבען, דער הויכער, דאָרעט רייטש און געוואָרען שטאַרק אומשטאַט און האָט מירער אַ פנים געטראַכט ווענען זעלבסטמאָרד. נאָך דער פּרויטער ווייטער סטודענט איז געווען פיל מיט האָפּענונג און האָט שטאַרק געוואלט, און נאָם וועט אונז נישט פּערלאָנען און אַזוי ווי מיר אַלע האָבען נישט וואו צו געהן, וועט זי געוואנדן ווערען.

דער אַלמער איז אַבער געוואָרען אַלץ עכטער, איהר פאָכטער האָט אַרױסגעווען איהרע צוויי ווין, זי וואָלט גלייך קומען, וויל זי מוסער האָלט ביים שטאַרבען, און אין אַ טאָג אַרום, נאָכט פריה, האָבען זיך געוואָרען צוויי פּענסט־געווינען, הויכע, פון דער וואַנענערפּענסטע מענער און ווענען אַרױס און דעם צימער, וואו ווייטער מוסער איז געלענען געפּעס גערעדט פון הויז און געהאַלטען אין איהר הויסטען, ווי ווענען אַ ווילע געשטאַנען געבען איהר פּענס מיט אַראַפּענעלאָוטע קעפּ, געקניסטשט די הייסט לען אין די הענד און דערגאָך אַרױס מיט דער על טערער שוועסטער אין קור און מען האָט ווענען עפעס שטיל, געלאָסען און לאַנג גערעדט און איז אַ פאַר שעה אַרום האָט מען אונז אַלעמען געהייסען וואָס גיכער פּערלאָנען די צימער, וויל זי נאָך די אַלמער וועט שטאַרבען, וועלען זי גלייך פּערקויפּען דאָס הויז.

אױף מאָרגען פאַרנאָכט האָט דער דאָקטאָר געוואָלט, און ער גלייבט נישט, און די אַלמער וואָל אַר פּערלעבען די נאָכט. מיר האָבען זיך אַלע צוואַנציגער געקליבען ביים פרומען סטודענט אין צימער און

DR. MED.
Grzegorz Rozenberg
ספּעציאַליזירט פאַר מאַנס, רייטש, לטבער
און אינטעליכע קראַנקהייטען
גראַנסקאַ 44 (וולגא) 24-44
Tel. 24-44
נעמט אָן פון 11 ביז 1 נאָכט, און פון 5 1/2 ביז 7 1/2 אַווענד הויז מיטוואָך נאָך פון 11 ביז 1 נאָכט.

Dr. Garliński
Powroć!
Dr. med.

M. Rubinlicht
אינטעליכע און קינדער-קראַנקהייטען.
ווסנאָדניא 23, טעל. 68-00
נעמט אָן פון 12-2 מיטאָג און פון 7-8 1/2 און.

בינעזישע נאמע צו אמעריקא נאך נישט הייז פערשטענדיגונג אין האאג

דער אורליב אין מאריבער!
האט איהר צוליב דער שטארקער
זון בעקומען
זומערשפרינקעלעך?
זייט אונזערע
LESCHNITZER
קרעם און זייף
דאס זענען די היסטארישע פאמיליע אינסעפערב-
טע ספעציעל-פרעפארטן פון דער מאריבער-
אפטייק ברעסלוי און איר ווערט דערשטן בעפרייט
צו בעקומען און אפטיקען און סקלד-מאמענטעס.
קרעם 3.15, זייף 2.30

„גראף צעפערלין“ פליהט ווייטער

נידערלאנד, 22. (אטע) לויט ידיעות פון
טאקיא אין „גראף צעפערלין“ געבעטן 9 אונטער,
לויטן יאפאנישען זינגער, ד. ה. 1 און זינגער בייטאג
לויטן אייראפעאישען זינגער, ארויסגעפליגט אין
דער ווייטערונג ריזע אהום דער וועלט.
אין דער פריה האט דער קאמערנאנט ד"ר
עקענער ארויסגעפליגט א נענטע קאנטראלע אויפן
דער לופטשיף און ווערפן געפונען א בעהאלטענעם
פאפאשיר, וועלכער האט זיך געוואלט שמואלען
קין אמעריקא.
דער „פליגער פאפאשיר“ איז איבערגעגעבען
געווארען דער מאכט.

3 לייבער בעדוואהען א ציוק בעת א פארשטעלונג

גומבינע, 22. (אטע) בעת דער אפשייד
פארשטעלונג אין ציריך אלבערט, זענען 3 לייבער
ארויס פון די שטייגען און גענומען שפאצירען אר
בער דעם הויף פון ציריך, צום גליק האט מען עס
געצויגען בעמערקט און די פערניסע האבען גאך
פיל מיה צוריק פערשפארט די לייבער אין די שטייגען
די פארשטעלונג איז נישט איבערגעריסען געוואר
רען צוליב דעם האט זיך דאס פובליקום נישט
דערווייט ווענען דער רעדאקטער ספנה פון די
וילדע חיות. און-ארום איז אויסגעוויסען געווארען א
פאנאק.

Dr. A. Krynski
הויט און ווענערישע-קראנקייטען
רענאטען = הייל = קאפאנעט
שענקעוויטש 34, טעל. 46-10
1-סער סטאק, פראגא, נעמט און פון 5-7 נאכט.

עס איז פערשלאסען געווארען פון מאנאגא נאך
מיטא: צו זוכען א לענג און ענגערע פערשטענען.
אין די ווייטערונג מען זאלען פארקומען גרע-
סערע געמיינאמע בעראטונגען.
שבת זאל ענטהאלטן ענטשירעם ווערען צו מען
זאל ווייטער פיהרען די פערשטענדיגונגען.

הילף פאר יודען אין אוקראינע

מאסקווא, 22. (יט"א טעלעגראפיש) די סאד-
יעשישע רעגירונג האט געשלאסען אן אפמאך מיט
דער לאנדאנער הילפס-דעפארטאמאנט ווענען דער הילף
פאר די יודען אין די קליינע שטעטלעך אין אוקראינע
לויטן אפמאך וועלען פירען צורום אין היינטיגען
יאהר געבען צו 100 טויזענער ראלאר. דער אפמאך
נעמט אריין און קראפט נאכדעם, ווי ער וועט ראט-
פירט ווערען דורך דעם לאנדאנער הילפס-דעפארטאמאנט.

פינאנציעלער בעריכט פאר'ן צווייטען פירטעל יאהר 1929

יארשא, 22. (טעלעפאניש פון אונזער קא-
רעספאנדענט) עס איז ארויס דער בעריכט פאר'ן
צווייטען פירטעל יאהר 1929. אין דעם דאזיגען בער-
ריכט ווערט אנגעוויזען דערויף, און קודם פל, נישט
קוקענדיג דערויף, האט די הכנסה האט זיך אפגע-
געהויבען אין דאך דער עורף פאר דער פערלאפער-
נער צייט א סך א קלענערער, ווי אין דעם פאריגען
יאהר.
די רעגירונג האט דעריבער דאספיהרען זייער
טערדיגע רעדוקציע פון הוצאות.
האט שייך דער האנדעלס-לאגע ווערט אין
דעם בעריכט אנגעוויזען, און ווי איז אפהענגיג פון די
קומענדיגע הבא-דעפארטאמאנט.

פערקויפט זיין פרוי פאר א ליטער רום

א פראנצויזישער קוילען גרעבער איז געקומען
מיט אפריי און א קינד אריינסען אין דער קור-
לע גרוב פון קארמא. נישט לאנג האט זיך די
דאזיגע פאמיליע געקענט מיט א פוילישע וויי-
בער, וועלכער איז געווארען אנגאריינגעווען ביי
זי אין שטוב. בעת א געשפערק האט זיך דער
מאן ארויסגעכאפט, און ער פערקויפט דעם פאלאק
זיין ווייב פאר א ליטער רום. דער פוילישע ארביי-
טער האט געפראכט א ליטער רום און טאקע בער-
קומען זיין פריינדס ווייב...

די פרוי האט זיך נישט געווענעשטעלט איהר
פאנס ווילען און אומעק טאקע וואוינען ביים פריינד.
אין א פאר טעג ארום האט דער מאן חסרה געקרי-
גען און געמאלדען דער פאליציי ווענען דער גאנצ-
ער מעשה. דער פאליציי קאמיסאר האט געהייסען
דער פרוי צוריק געהען צום מאן.

קאנפערענץ אין האאג זאל טאקי איבערגעריסען ווערען

פאריז, 22. (אטע) אין די פראנצויזישע פא-
ליטישע קרייזען שמועסס מען היינט שוין אפיציעל,
אין דאס פונאנערלעך ען די האאגער קאנפערענץ
איז אומגעריסן.
אנצוהענגען פאליטישע פערזענליכקייטען הא-
בען ערקלערט, אז אויב עס זאל פלאצירן געשעהען
אנדערש, וועט עס זיין א קאלאסאלע איבעראשונג.
די פראנצויזישע ווארען אויף די ענגלענדער די
פערזענליכקייטען פאר אויפרייסען די קאנפער-
רענץ, ווייל די ענגלענדער ווענען נישט געווען נאך
נייבוי.

ווייטערדיגע אונטערהאנדלונג- גען אין האאג

האאג, 22. (אטע) די דייטשע רעלעגאציע
האט ראטעשטאן נאכמיטאג אפגעוואלטען א לאנגע
זיצונג.
ארום 4 א ווינער איז פארגעקומען א ויצונג
פון פראנקרייך, בעלגיע, יאפאן און איטאליע.
שפעטער זענען אויך געקומען די דייטשע פער-
טעסער.
5 א ווינער האט זיך געענדיגט די ויצונג, ווי
מען גיט איבער, איז אויף דער ויצונג פערזאנלעך
געווארען אויבער דער לענגסטע-ליכטיקייטען פון די
פינאנציעלע פראגען.
7 אין אונזערע איז די ויצונג ווייטער געפיהרט
געווארען.

שטרעמאנס שטעלונג

האאג, 22. (אטע) אין די קולוארען פון דער
האאגער קאנפערענץ האט מען זיך דערווייט, און
שטרעמאנס זאל האבען אויסגעריקט זיין הסכם
אויף דער עקאנאמיע פון אויבער-רייחן אין מא-
מענט, ווען דאס העפער-אזיע-פראבלעם וועט ווערען
רעגולירט.
אין דעם פאל זאלטען 2 שטחים, וועלכע זענען
אקופירט דורך פראנקרייך, געווארען עקאנאמיש
אין מערץ 1930.
אין צוזאמענהאנג דערמיט קורסירען ווערסיעס,
אז די דייטשע וועלען פאר יעדען פריי שטיצע
פראנקרייך און איהר ציל ארויסצופיהרען און לער-
בען דעם יאנגפאלא, ווייל דורך דעם, וועט זיך די
דייטשע איינגעפערן צו פערקלענערען די יארג-צא-
לונגען און זיך פערזיכערען א נייע עקאנאמיע פון
אויבער-רייך.

מען זוכט א אויסוועג אין האאג

האאג, 22. (אטע) די היינטיגע ויצונג איז
אפגעלעגט געווארען אויף פרייטאג האלץ 5.

בינעזישע נאמע צו אמעריקא

נידערלאנד, 22. (אטע) פון וואשינגטאן איז
מען מודיע, אז די רעגירונג פון די פעראייניגטע
שטאטען האט היינט דערהאלטען פון דער בינעזישער
רעגירונג א ברייטע נאמע, וועלכע ענטהאלט א
פראטעסט אין צוזאמענהאנג מיטן בינעזישען סאג
פליקט.
אין דער נאמע ווייזען די בינעזער אן, אז די
נאמע אקציע פון די סאליטעטע איז א פרא-אזיע-
רע גלויביג.
ווייטער שטעלט די נאמע פעסט, אז די בינעז-
שע רעגירונג בעוועט א ברייט מאמעריאל, האט
בעהוויזט, אז די סאליטעטע רעגירונג שטרעבט א
וויסנשאפט א רעוואלוציע אויף דער בינעזישער
פערזאנליכקייט.

לאגע אויפ'ן ווייטען מזרח אהן ענדערונג

לאנדאן, 22. (אטע) לויט ידיעות, האט
זענען דא אנגעקומען אין די לאגע אויפ'ן ווייטען
מזרח ווייטער אהן ענדערונג. געבעטן זענען גאך
פארגעקומען קלענערע צוזאמענשטויסען צווישען ביי-
דע צדדים אויף דער גרעניץ, דערביי האבען די
בינעזער געליטען פערלויסטען אן סייטע און אין
פערזאנלעכע.
לאנדאן, 22. (אטע) 2 סאליטעטע מיליטער
אפגעפאלען האבען געווארען באמבעס אויף די
שטעטס כיילאר און ציפיקאר, אומגעפער 2 גרויסע
חורבן. ביי דער באהערשטאנע אונזער קומט פאר
פון געבעטען אן א בלוטיגע שלאכט, וואס ווערט
אהן אויפהער. די שטאט איז שוין 3 מאל איבער
געגאנגען פון האנד צו האנד.
עס זענען דא א סך געהויערעטע און פערזאנלי-
רעכטע פון ביינע צדדים.
קייט סאקסא ווענען אנגעקומען ידיעות, אז
דאס בינעזישע מיליטער איז געבעטן אנגעפאלען
אויף די סאליטעטע גרעניץ-פאסטעס, דערביי זע-
נען 16 סאליטעטע וועלכער דערהער'נען געווארען.
די בינעזער האבען אויך פערניכטעט די באהר-
לעזע סיסטעם און די סטאציע און פערברענגט.

יאפאן בלייבט נייטראל

טאקיא, 22. (אטע) אויף דער היינטיגער
ספעציעלער ויצונג פון מיניסטער-קאנפערענץ, איז בער-
טראכט געווארען די פראגע ווענען יאפאן שטעלונג
צום סאליטעטע-בינעזישען קאנפליקט.
די יאפאנישע רעגירונג האט געשלאסען מודיע
צו זיין אלע פערזאנלעכע מיליטע, אז יאפאן
וועט בלייבען נייטראל, נאך אין פאל, ווען עס וועלען
אנגעקומען ווערען די יאפאנישע אינסעקטען אין
קארבן, וועט יאפאן אינטערווענירען.

יודישעס באנק-הויז
Boris Sokolower
BANKGESCHÄFT
DANZIG, Langenmarkt Nr. 26, - Telefon 265-30
Telegrammadresse: „INTERNA“. - P.K.O. Nr. 191275. Gegr. 1920
אינקאסא פון וועקסלען, פראכטען און דאקומענטען אויף
דענציג, אלעס ווערט טיפף ערלעדיגט אויף ביליגע
בעדינגונגען, געלד-איבערזענדונגען אין דער גאנצער וועלט
ספעציעל ביליגע קאנדיציעס פאר אלע יודישע בענק
קארעספאנדענץ ווערט געפיהרט און פאלגענדע שרשטען:
יודיש, פויליש, דייטש, רוסיש, ענגליש און פראנצויזיש.

אכטונג, שעכטער-הודטאוויקעס
אלע פערזאנלעכע מיטגלידער פון שטעטישען שחט-הויז ווערען געבעטען
צו קומען מאנאטאג, דעם 26 טען אויגוסט ד. י. 6 א זינגער אין אונזער
אין פערזאנלעכע קאנפערענץ, פאדזשעטש 10, ווענען פערזאנלעכע ענינים.
די פערזאנלעכע
פון שעכטער-הודטאוויקעס, פאדזשעטש 10

CIECHOCINEK
וואלאצלאווסקא-גאס - ווילא „Wiktorja“
D^{r.} med. W. Łaski
אינערליכע און קינדער-קראנקייטען
נעמט און פון 1-טען יוני 1929. 2728

א שטרוב
מיט א בוך
אדער 2 שטובען
ווערט געזוכט
אפערטען אין אדמיניסטרא-
אונטער ליטעווע „D“

האנאווער-סער - פערזאנלעכע
סקעציע דעמען-מאנאט-שניידער
אכטונג, דאמאט-מאנאט-שניידער!
מיטגלידער און נישט מיטגלידער!
זינט 25 אונטער 8 אונזער קומט
פאר אויף אונזער 9
א גרויסע פערזאנלעכע
א.ד.ו. 1. סארוואס איז נישט צושטאנד געקומען
די היינטיגע אקציע. קומט צוהאלירן און פינאנצירן!
די 5 און 6 קאמפאניע.

אויפפאדערונג
צו דער פירמע ווינקלאנץ און שניידעווייטש
8 און 8 אונטער 8
די קריטישע-קאמיסיע, וואס איז געוועהלט
געווארען אויף דער פערזאנלעכע אין צענטראלען
סארוואס-פערזאנלעכע פערזאנלעכע 10. מאדערט איין
אויף אין פערזאנלעכע פון די געהענגעטע טעג אנצו-
נעהמען די בעשלוסען פון דער קאמיסיע. אין
געגענשאט איז די קאמיסיע נישט פערזאנלעכע-
ליך פאר די ווייטערדיגע פאלגען.
די קאמיסיע פון 5.

Dr. JACOB EYCHNER
אינערליכע און קינדער-קראנקייטען
א.ד. 1. מאי 16, טעל. 11-24
עמפאנגט פון 5-7 נאכמיטאג.

פ. טשערנילאווסקי, ווסטאדניא 72
אין „נייטס פאלקסבלאט“ פון 2-טען אויגוסט ד. י. אין וועלכען די געווע-
זענע מיטארייטער פון דער דאזיגער פירמע די ה"ה א.מ. און א.ב. רעדען,
י. סייטעלבוים און ב. פערלע זענען בעשמוצט געווארען אין מסר'ן אינ'ם
אורשטאנד די פירמע ביי זייער אונגעקעהן פון די אסטעס, פרקלערען
מיר, אז די אויבערדערמאנעטע אנגעשטעלטע האבען מעהרערע מאל פער-
לעגט פאנס אייגענטימער פון דער פירמע טשערנילאווסקי, אז מ'זאל זי
פערזיכערן אין פערזיכערונגס-אנשטאלט פאר גייסטיגע אנגעשטעלטע, האט
דער אינהאבער פון דער פירמע דאס נישט אויסגעפיהרט.
צוליב דעם זענען די אנגעשטעלטע, אין ערשטענדיגונג מיט אונזער
פערזאנלעכע געווארען אין דער אויבער-אנשטאלט. די שטראף
פאלט אלע אויסשליסליך אויף דער פירמע צוליב איהר אייגענער שולד.
דער דאמאלס אנגעבענער גאנצער אונטער'ן קעפלע „מ'ווארענט
פאר פאלשע מאסירע“ איז געוועהנליכער שטאנאש און טראגט אלע סמנים
פון דער „שווארצער ליטעט“, ווילענדיג אונגענליך מאכען די אויבערדער-
מאנעטע אנגעשטעלטע צו בעקומען אנצוהערן פאסטען. דאס טראגט דערביי
א כאראקטער פון קרימינעלער גאסער. דער פערזאנלעכע ציהט ארויס
פון דער האנדלונג די ווייטגעווענדעטע קאנסעקווענצען.
מ'בעט אלע צייטונגען איבערצוגעבן די אויביגע גלייכשטעלונג.
פראג, פערזאנלעכע פון האנדעלס-און ביורא-אנגעשטעלטע
אין לאנדא, אל. קאשטשושקי 21

די פערזאנלעכע פון הילפס-פערזאנלעכע
משמרת החולים לעקסאנדראווסקא 6
בעט זעהר די מיטגלידער און סימפאטיקער איינצושרייבען זיך אלס
אנטיילנעמען בלומען-טאג-ארימע קראנקע
אין וועלכער קומט פאר דאנערשטאג, דעם 5-טען וועטעסען ד. י.
די פערזאנלעכע

וואס עס ווערט דערזעהלט איז זיין אײַטאביאגראפיע

והענין פון די היינטיגע זענען פערשפירט געווארען מיט
פלאקאטען: „אלע סערבען זאן מען אויסהרגענען!“
„אונזער יונגערער יוגענד, סערגיי, העלכער איז גער-
ווארען צופלאסט מיט דעם אינסטינקט פון קאנ-
טראדיציע האט אויסגעשריען: „הורא פאר סערב-
פיע“ איז ער געקומען צוריק אהיים מיט צוויי
שווארצע אומגענוגענע אייגען.“
די געשעהענישען האבען ניד אלץ מערה און

לאַנדן.
אין „אָפּערדער“, די גרויסע זונג-אַנטיגנ
היבען זיך אָן צו רוקען קאָפּטלעך פון טראַג-
קײַם אויסצוגראַפּען. ער גיט איבער און זײַ פיל
אינטערעסאַנטע אייגענשאַפטן פון זײַן לעבען, זײַן
ענטוויקלונג און הויפטעליך זײַן רעאָלוציאָנערען
קאָמט, אין זעלבען ער האָט זיך אַריינגעזאַרפּען מיט
זײַן ברען.

ער דערצעהלט פון זיין קינדרהייט, וועלכע ער
האט פערבראכט אין ווירגסלאנד, זיין רעוואלוציאנער
נעטער פיער האט זיך נאך אין איהם צופלאקערט
אין די טעג ווען ער איז אין שולע געגאנגען. ווען
ער איז אלט געווען 18 יאהר האט מען איהם שוין
פערמאשפט צו ווערן איינער אלץ פערשפארט אין
א פינאטערען צימער אין חפסיבה.

ער קומט צו דער צייט, ווען ער איז פערשיקט
געווארען קיין סיביר, נאכהער איז ער פון דאָרט אַנט-
לאָפֿען. ער רעדערעלט אויך וועגען דעם ווי אַזוי
ער האָט זיך בעקענט אין 1902 אין לאַדזאָ מיט
לעגנעו, און זיין פרייהערסטע בעקאַנטשאַפט מיט אַר-
עזלעכע פיגורען אין דער סאַציאַליסטישער וועלט ווי
הראַסין, בעבעל און קאָטסקי.

נאך דער רוסישער רעוואלוציע פון 1905 איז ער צוריק פערשיקט געווארען קיין סיביר. אזוי און צוריק געטלאפען פון סיביר. טראציק איז געווען דאן איז וויען ווען די נאזישע וועלט-מלחמה האט זיך אנגעהויבען. בלייב צוקערשט געריטעהלעך, איז זיין סאמארהאדאפערעכונג, ווי שרעקליך עס איז געווען איז וויען דער האט געווען די סערפע. אלע

רױסישער אַנטיסעמיט ווײַל קױלענעז אױדישעז סױחר איז מעז

פון מען מעלרעט מען זענען פאלגענדע פאל
וועלכער בעווייזט, אז די רובישע עמינאנטען אין
פראנקרייך, וואס האבען פערנאסען אמאל, אין די
"בונדע צייטען" גענוג אריש בלוט אין רוטלאנד האבען
אסמאל א טעה, מיטגעדיי, אז ווי זענען איבערגע-
היים, און וויערען הערענע פערענט נאך ער היינט נישט
קוקענדיג אויף אלע צרות, וואס זיי האבען זיך אָנגע-
ליטען אין זייער גלח א בלוטרושטיגער פיער
למבוי רעם און זען מען לעזט זיי נאך, קאנען
זיי נאך היינט בעווייזן וויער הערלישקייט, פראנק-

למנה. אין חיל דין איך הרגענען. איהר זיצן
ענטן שולדיג אין אנדערע צרות איהר ענטן רייד!
דער קאמפניסטער" גלן אין זיין מערה
אין מערה זאצן פון די כלים. דער האט פאלד גע-
זאגט כאטש א מעסער אין געזאגט שטענדיג
דעם יא, אויפן טומעל אין אפער אנגעלאפען א
וועמענער ערליך אין פאליציי-ענסטען האבען ענט-
וואפענט דעם אפאלער. ער איז ארעסטירט גע-
ווארען און זיצט אין דער מעצער פיסה.

מֵתִים פֶּעַר פִּיהֶרֶץ אַ יִנְגֶּנְמֶאן אוֹיֵף אַ בֵּית = וֹלֶם

רי "וזהו הניגוד שטימע" דערצעהלט פארגענדע
לענענדיגארישע געשיכטע וועלכע האט פאסירט מיט
אמסערהענדלער פון שטעטעל ס'—.

די געשיכטע אין פאלגענדע:
מיט געלייכע מען צוריק, האט דער אקסער
הענדלער ס.פ. געהאט ערלעדיגע שענס געשעס
לידן אין הארץ ק. וואס ליגט 8 קילאמעטער פון
געשעסעל, אזוי ווי קיין פאר האט ער נישט געקרי
גען האט ער ניד געלאזט נעהן צופוס אין הארץ
אויפן.

ס'אין שוין געווען פארנאכט און ה' מ. פ.

פלוזאנא ווענע ארויסגעקומען פון א ווייטן
וועלערע צוויי הויפט מעשען איז אַנאָגעריג דעם
מ. פ. אייזענבערגס וואו ער געהט.
מ. פ. האָט זיך אָנגענומען אַפּגעריזען, אָפּער
ווען ער האָט אַ קוק געטון אויף די לעצטע און
ווערענדיג אז זיי האָבען אַ הערליכען איינפלוס, האָט
ער זיי געזאָגט וואָס ער געהט.

ר' פארשוינען האָבען מיט איהם מער גאָר
 נישט גערעדט און זענען אויך מיטגעגאנגען.
 מ. פ. האָט זיי געפרובט פרעגען פון האַנעט
 זיי נעהן און זייער זיי זענען, אָבער זיי האָבען איהם
 נישט געענטפערט גלייך זיי האַלטען פלוצלונג שטים

אוי ווען נ' זאלברדריט געזאגטן פער
א פאָר מיט, ביז ס'איז געקומען צו אַ העלדעל-
פ. פ. העלען ס'איז נאָך געווען בעקאנט
דער זאָג אין דאָרף אַרײַן, האָט זיך פלוצלונג אַרומ-
געקוקט, אַז ער געהט נישט אויף דער ריכטיגן צום

ער האט זיך שטארק דערשראקען און גע-
אָנטן צו זיינע מיטגלידער דאס זיי געהערן נישט אױף
דעם מען, דאס מען דארף.

אבער, ווען די פארשינען האבען זייער נאך
נישט געענטפערט און פערעקשניט געשווינען אין
איהם די זיך געווארען איינפאלענד אין האט איר
געהויבען צו פערשטעהן, אז ער איז דא מואם
אריינגעפאלען...

פולצונג האט ער נאך בעמערקט, אז פון
הינטען געהען איים נאך אויך צוויי פרויען אין
ווייס געקלירעט, וועלכע זיי פון דער ערד
ארויסגעוואקסען.

פיי.מ.מ. אז שווער האט הארץ נישט ארויס-
געשפארונען פאר שרעק, ער האט זיך אפגעהער-
ט.

וַיֹּאמֶר עִם שְׂרָיָה בֶּן יִצְחָק וַיִּלְכְּדוּהוּ דָּעָם דִּי פִרְעִסְעַ

אין די פערזאנלעכעסטרעסעסערען שרייבט
זייערע די צייטונג, ווערט די ידעיה וועגן דער
גאנצער וועלט, קאמפניעס ביים נאזיס לעב-
לעכע פאפולאציעס. אין זיי מ'שמועסט, וועט די ווירט-
שאפטליכע פאליטיק פון דער ערירונג ווייטער גע-
הערן דער רעוואלוציע פון איינפליסן און רעאקציע-
זיערע רעסעססאנטס ביי א גלייכצייטיגער פערקלער-
ענע פון אימפאריעס, אויף אן אומזען אריינגע-
בראכט ווערען פון אויסלאנד בלויז די קאמפניעס נאר
טויטענע פראדוקטעס.

פינף מיליאָן זל. — זיי דער עיקר דעם פערשטאַרק
טען טעמפ פון אונזער עקספּאַרט.
די פערקלענערונג פון אימפּאָרט אין חודש יור
לי איז נעקומען צו ראַנק דעם, וואָס פילענע האָט אַר
ריינגעפירט ווייניגער שפּייז-אָרטקלען, דאָדער וואָס
סײַט אײַנשטאַפּט געוואָרען — ווי מיר האָבען שוין
אויבען אָנגעוויזען — פינף מיליאָן זל, אָנגענעם
ושע פערטעט דער וואָקס פון עקספּאָרט אין פער
גלייך מיט'ן חודש יוני פערציג מיליאָן זל. דאָס איז
דער וויכטיגסטער מאָמענט אין אונזער האַנדעלס-
פאָלאַנס.

לויט די סאמע לעצטע ידיעות איז פארוו חורש
יוולי פערהאן אין האנדעלס-בילאנס אנגעזעהן פון
זעהן מיליאן זל.

אין שייכות דערמיט, ליענען מיר אין "גלגלם פראדיר":

"נאך צוויי יאָרן כסדרריגען רעפּיצירן אין פּוילישע האַנדעלס־פּוילאָנס אין איצט געקומען זעהר גוטנסטענע ענדונגן פאַר אונזער עקאָנאָמישער פּאַליטיק. דער חורש וויל אין אַנאָמערפּורנ־חורש אין דער קרויסטאָלירונג פון אונזער האַנדעלס־פּוילאָנס. לויט די פּוילאָנישע פּערעכנונגען ווירט פּאַר אַקטועלע סומעס אין האַנדעלס־פּוילאָנס פאַרן חורש וויל אַ סומע פון 10,400,000 זל. פאַר די לעצטע 28 חרשים אין דאָס דער ערשטער פּאַר, וואָס דער עקספּאָרט שטייגט איבער דעם אימפּאָרט. דער ראַזינער פּאַקט איז נאָך בעזונדער גיין שטויב פאַר פּוילען דערמיט, וואָס די פּאָליטישע פּאַרלאָ פאַר חורש וויל דאָרף צו ערשיפּען זייערע נישט וואו פיל דעם פּערקלענערטען אימפּאָרט, וועלכער איז אין פּערגלײַך מיטן חורש ווי געפאַרשן קוים איהר

די איינוואנדערונג קייז אמעריקא
ווערט קלענער פון יאָהר צו יאָהר

דו פער איינמאל שטאמען אריינגעקומען זעניגער
אימגרענטען, אידער אין זעלבען עס איז אונזער
יאהר, זינט 1919.

די צאָהל אימיגראַנטען, וואָס זענען אַרייַנגעקומען אין די פּערמיאַניטע שטאַטען אין דעם לעצטען יאָהר, וואָס האָט זיך געענדיגט דעם 30סטען יוני, איז געווען 279,768 בעד די צאָהל אימיגראַנטען מיט אַזוי יאָהר פריערע אין געווען 307,255. דאָס הייסט, אַז אין לעצטע יאָהר זענען אַרייַנגעקומען 27,577 אימיגראַנטען, אָדער מיט 9 פּראָצענט וועניגער, ווי מיט אַ יאָהר פריער.

אין יאָר 1919 איז די צאָהל אימיגראַנטען געווען 141,132, אין אלע שפּעטערדיגע יאָהרען זענען אַרייַנגעקומען מער אַימיגראַנטען, ווי אין יאָר 1929.

פון די אפיציעלע ציפערען וואס „דאזאס“
אין ניו-יארק האט דערהאלטען איז צו ועדן, אז
אין דעם אָהר פון דעם ערשטן יולי 1928, בין דעם
30-סטן יוני 1929, וועגן און די פערמאנינע
שטאטעס ארבעטקלעבן, וועגן 15,886 יידען פון כמעט
אלע לענדער פון דער וועלט.

א. רעם האלב יאָהר פון רעם ערשט יאָר
 יאָר 1929 פון רעם 30. מען יאָר, ועגען אָנגעקומען
 קיין אַמעריקא 7,837 יאָרען. און פערלויף פון רעם
 מאָנאַט היינטיגע יאָהר ועגען אָנגעקומען קיין אַ
 מעריקא 1,389 יאָרען.

יונגע קריסטליכע פרוי ראטע-
 וועט אידישען בחור'ל פון
 דערטרינקען זך

נעכטע ארום הר"י בייטאג האט אַ יונגער יד
ישיער בחור פון אַ יאָהר פופצען זיך געפאָרען
אין געמאָס ביי פערטשטאטער פיהרעלעמן אין גראַדנע.
ער איז פערקראַכען אין אַ טיפּען אַרט אויפ'ן סד
פון געמאָס אין זיך אָנגעהויבען שרינקען, רופענדיג
אין הילף.

צום גליק איז פערבייגעפאָרען אויף רודער
א יונגע קריסטליכע פרוי, וועלכע האָט זיך
לייד אַ האַרץ געטון אין וואַסער און אָנגאַפּענדן
עס בחור, צוגעשוואמען מיט איהם צום פּרעג.
אלע אַנזעענדיגע האָבען געמאַכט דער העלד
פּרוי גרויס אַרומצוגעבן.

צו ליב אָנ'עפעל דער'הרג'עט
א שגזל א לעמבערגער סטודענט

לעמבערג.
צוויי לעמבערגער קריסטליכע סטודענטען האָבן
געקעממט אַנאָיאָסלוג און דאָרף ס'לנא, לעס
בראָדן פערביינענענדיג לעס אַ סאָד, האָט זיך און
סטודענט פּוּבלישט אַפּרייסען פון אַ פּוּבלישט.
זען דער שומר, 14 דאָהערנער שנין האָט עס אַ
גער רעזענז. האָט ער אָיסגעשאַפּען פון אַ פּוּבלישט
לעס סטודענט און קאָפּ. ער און געבליבען לינגען פּוּבלישט
אָיספֿון אָרט.
דער דאָהערנער סטודענט און ביי ווינע
וואָסערען אַ פּוּבלישט.

Dr. Z. Rakowski

פּעצ. פֿאַר אױרען, נאָז, הַעלז־ און לונגען-קראַנקע
קאַנסומאַטיװער 9, טעדעפֿאַן 27-81.
 אַרעכטמאָדען פֿון 12-2 און פֿון 5-7. נָטָם אױך אַן
 אַן לעמאַנאָע, אַקרושער 17 פֿון 10-11 און פֿון 2-3

יודיש טעאטער אין פילהארמאניע, נארוםקוויטשא 20

אונזער דער לייטונג פון א. בעזמאן.

מ. לאמפע און **פ. מענדעלעוויטש**

שבת, 4 נאכט. און זונטאג, ד. 25-טן, 9 אָווענד פרייזען פון 50 גר. ביז 2 זל.

די שטערק- אויסגענומענע טיעסע

ליבע און חוב

שבת, דעם 24-טען, 9 אָווענד - פרייזען פון 80 גר. ביז 3 זל.

דאס מייסטערווערק, וועלכעס אין געשפילט געווארן אויף אלע גרעסטע וועלט-ביהנעס

אין 3 אקטן מיט פראגא פון שלום אש.

מאטקע גנב

די הויפט-ראָל „מאָסקע-מ. לאמפע.

דינסטאג, דעם 27-טען, 9 אָווענד צו פאפולערע פרייזען צום 2-טען מאָל דאָס מייסטערווערק פון די גר. וועלט-ביהנעס

מאטקע גנב

טוביה מיטלינגער

אין 3 אקטן מיט פראגא פון שלום אש.

אין 4 אקטען פון שלום-עליכס. הויפט-ראָל „טוביה“ - מ. לאמפע.

בילעטען צו בעקומען אין קאסע פון פילהארמאניע מוזיקאלישער לייטער: 5 זל. זעלסטאן.

ס'נעמט אַנטהיל דאָס גאנצע פערסאָנל. צומיניסטערטאָר: מ. אַרנוואַלד.

א כ ט ו נ ג !!!
 איך מאך בעקאנט, אז ביי מיר בעקומט מע
 פערשידענע אויסארבייטונגען פו
 גאלד, זילבער
 ווי אויך פון פלאטינ
 צו מעסינע פריזען.
 א. קירשבוים. 31 פיעטריקאווער
 רעכטס, 2-טען איינגאנג, 1-טער שטאק.

LUNA

APOLLO

סימפאניסער אַרקעסטער אינסער
דער ליסטונג פון ה' צ. קאנטאר

ד' פ"ער=רימער: דער שולדאפ פון דער ארענע

קינא-טעאטער ! אנגעוועהנדיכער גרויסער שלאגער פון אייזינגען סעזאן! ■■■

פרעשטארקטער אדוקעסטר.
 איין די הויפט אין געוועהנליכע טעג 5 נאכמיטאג.
 12 ביטאג, זונטאג 1 א זיגער מיטאג.
 פערמאנענטע פרייעזען.

פרעכטיגע עראטישע דראמע, וואס אילוסטרירט דאס לעבען פון די הערשער פון מזרח און זייער בעציהונג צו די ווייטע שקלאמינס.

L. Marthot i Luiza Lagrance

הויפטראלען:

MIEJSKI KINEMATOGRAF OŚWIATOWY
Wodny Rynek (róg Rokicińskiej).
 Od dn. 20.VIII do dn. 26.VIII 1929.
 dla dorosłych :
 dla młodzieży :
SZCZAPKA

(ORDYNANS PĘPICZEK) jako handlarz psów

"ארבייט" — "פרא"
 די געזעטשאפט צו פערשפרייטען פאך-
 קענטענישע ביי יודישע פרויען אין לאנד.
 ווארשא 21. מערעסא 67-15

מאכט בעקאנט, אז איינשרייבונגען ווערען אנגע-
נומען אויף פאלגנדע אפטיילונגען:

- (1) שניידעריי און דאסן און קינדע - צושנידן.
- (2) נייטמארטיי: צושנידן און חש-נחשען.
- (3) האל-ארבייטען.
- (4) אנדולאציע.
- (5) קינאמלערישער מאשין-שטיקעריי.
- (6) מאניטור.

דער סעקטארעלע און מעטאן פון 1-9 נ.מ. און פון 7-3 און

רעפארמאצקיע-פילען
מיט דער מארקע גייסמליכער בוך

קטנת סון יאָהר 1602 רעגירערן דעם
כאַפּטן, שיערן פון רעזוכאַציעס, צע-
בער-ליידער, נעגלן דוקאס, אַמ-
רעמויס, דאָס קעניג פלוצא אין
האַפּט, שטילען די משרים פון דעם
מאַרשאַלדען, רעגירען דאָס בלוט און
פון נעגונגען צו אַפּפּערקאציע —
מיטאס דורכדערגענום-מיטעל.
צוגעריכען 1 קער 2 פילען אַ נאָכט
פירט פון אַ שטעכעל 1.35
אויסצוריימוי פון דער אַפּפּיק

Karczewski, Tuszyński, Warszawa, Trębacka 4
צו פערזאנען אין די אפטייקען אין קלערען מיט
גייסטיכען (Zakonnik) 1964

Dr. med. NIEWIAŻSKI
ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-
קרענקע. בעהזאנדלונג פון מענער-שוועלע.
אנדזשעיא 5, טעל. 40-59
נעמט אן פון 8-2 נאכט. און פון 5-9 אטלער
בעזונדערע ווארע-זאל סאר מדינע.

א פארסעוואן רעקלאמע-הורש
צענטראלע: פיעטרהאווער 152, טעל. 64-49
זאוואדוקא 11, טעל. 66-75
אפטיילונגען: פיעטריקאווער 156
האנדלס-אקטיוויטעטן 19

פון 12 שעות:
ספעציראל־טיטעט: אַרױסגעהמען פלעקען:
בעמערקונג: דאָס אַרױסגעהמען פלעקען אױפֿן אָרט ווערען געמאַכט
 נאָך אין דער צענטראַלע, פֿיטער־קאָווער 152
 וועשפּרייט, וואָס בעזיצען גישט קיין אײַגענע מערבערייטן
 בעניטען פֿון ספעציעלע ראַבאָטען.
 די אָנשטאַלט ווערט געפֿיהרט אונטער דער פּערזענליכער
 לײַטונג פֿון ד' **האַרץ האַמערלײַב**

פון ערשטקלאסיגער הוואָליטעט
 געדרוקט אָדער נישט געדרוקט
 און קאָפּיאַל-געוועלבער, קאָנפּאָזיציע-געוועלבער, בעקערײַע, אַפּפּאָקאָוּ.
 עמפּפּעהלט צו קאָנקורענץ-פּרייזען

מערטערטער אויף לודז און אומגעגען
H. LENGA, ŁÓDŹ, 15 ZIELONA 15

GIMNAZJUM ŻEŃSKIE
Józefa Aba
w Łodzi, Zielona 10, tel. 22-12.

אָננעלדונגען פון נייע שילערינס טעגליך פון 1-10 נאכמיטאָג.
ביי דער שולע ווערט ערשטענס אַ פֿרעבעל-שולע.
Dyrektor (-) J. A.B. 8781
אָנהייב פון אונטערריכט-דעם 3. סעפטעמבער.

מאמסן-פרייז		מאמסן-פרייז	
פרייז טעקסט 18 גר.	מיינעק און ערב ייטס 24 גר.	אין דער דייט 8 טעקסטן	
אין טעקסט 40	60	4	
נאכפרייז טעקסט 12	18	8	
אויסער דער טעקסט 50 טעקסט, מיינער, אונטער, 100 טעקסט, מעלדענאגן 10 גר. א הארט		אין דער דייט 5 גר. א הארט מיט אונטערנאגן א הארט אין דער דייט 8 גר. א הארט	